БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетингеН.

1951 ноябрь 21 СРЕДА № 229 (2403)

ӨРТЭЭ 20 КӨП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Улус судтарының соңгулдаларынга белеткелдер (1 арын).

Партия чырыдыышкынының четкизинде өөредилгениң деңнелин бедидер (2 арын).

В. Иванов.— Улус судтарының ажылында четпестерни эдер (2 арын).

Лекция пропагандазының деңнелин бедидер (2 арын).

М. Чамбал-оол.— Малчыннар хуралы (3 арын).

Редакцияга чагаалар (3 арын).

С. Красный.— Соңгукчуларның чагыгларын ёзугаар ажылын эде тургуспаан (3 арын).

Тайбын, демократия болгаш социализм дээш демиселде (4 арын).

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының Кол Чөвүлелиниң бешки сессиязының ажытынгалы (4 арын).

Улус Демократиязының чурттарында (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Театрның, культура бажыңнарының клубтарның репертуарын экижидер

Бистиң социалистиг ниитилеливисте театр, культура бажыңы, клуб болгаш уран-чүүлдүн, культураның өске-даа одаглары болза, хоорай, көдээниң бүгү ажылчы чонун коммунистиг ёзуга кижизидериниң талазы-биле большевик партияның, Совет чазактың холда туткан чугула чепсээ болур.

«Совет ниитилелдиң амыдыралының, совет кижиниң дугайында уран-чечениниң талазы-биле тода билдингир, долу үнелиг чогаалдарны тургузарының сорулгазын ВКП(б) ТК драматургтарның болгаш театр ажылдакчыларының мурнунга салып тур» — деп бистиң партиявыстың Төп Комитеди бодунуң беш чыл бурунгаар үндүрген театрлар репертуарының дугайында доктаалынга шыйган. Большевик партияның ол директивтиг айтыышкыны чүгле театрларга эвес, харын идеология фронтузунуң өске бүгү адырларынга, ооң иштинде культура бажыңнарынга, клубтарга база дорт хамаарылгалыг дээрзи маргылдаа чок.

Чечектелдир чаартынып турар бистин Совет Тываның аныяк театры сөөлгү уеде база-ла бодунуң ажылынга элээн бурунгаар базымны кылып турар апарган. Ооң сценазынга көргүстүнүп турар шиилериниң, концерттериниң идейлиг утка-шынары, уран-чечен деңнели улам-на экижип, репертуары хөй янзы характерлиг аппар чыдары-биле көрүкчүлериниң сонуургалы көдүрлүп турар апарган.

Сөөлгү ийи чылдың дургузунда театр бодунуң сценазынга совет драматургтар А. Корнейчуктуң «Макар Дубрава» база «Калиналыг кезек арыг», О. Саган-оолдуң «Чүткүл», А. Көк-оолдуң «Хайран-бот», С. Токаның «Төңгүр-оол», С. Михалковтуң «Чаныксап тур мен», М. Горькийниң «Васса Железнова» деп шиилерин, Н. Гогольдуң «Ревизор» деп өлүм чок комедиязын болгаш өскелерни-даа орус, тыва дылдар кырынга элээн чедишкиниг көргүзүп келген.

Театр бодунуң репертуарлыг көргүзүглерин экижидип турары-биле чергелештир ооң удуртур болгаш актёр составы база үргүлчү долдунуп, оларның чогаадылгалыг уран аргалары улам өзүп турар.

Ооң-биле чергелештир, культура бажыңнарының клубтарының иштинден Шагаан-Арыгның, Боора-Хемниң, Эрзиниң культура бажыңнары болгаш Чөөн-Хемчиктиң Чыргакыда, Улуг-Хемниң Торгалыгда, Тандының Балгазында, ол-ла районнуң Дүрген МТС-те көдээ клубтар уран-чечен, таалантылыг оолдар, кыстарны боттарынче хаара тудуп, хөй-ниити организацияларга, боттарының активтеринге чөвү-биле даяныр келгениниң ужурундан, оларның организастап турар оюннарының, массалыг концерттериниң уран-чечен деңнели, идей-кижизидилгелиг шынары улам бедип турар.

Олар культура-массалыг чырыдыышкын ажылдарын калбартыр-биле кады хоорай, көдээниң ажылчы чонунга социалистиг ниитилелдиң тиилелгелерин, совет улустуң күш-ажылчы чедишкиннерин, оларның мораль-политиктиг бедик мөзүн-шынарын көргүзүп турар 1—2 көжегелиг кыска шиилерни база янзы-бүрү программалыг концерттерни көргүзүп, быжыг эптиг, уран-чечен коллективтер кылдыр хуулуп турар апарганнар. Ол дугайын эрткен чылдың төнчүзүнде обласка чоруткан бот-тывынгыр уран-чүүлдер көргүзүүнүн область шүүлдези тодаргай бадыткаан.

Ынчалзажок, национал театрның, культура бажыңнарының, клубтарның репертуарлыг көргүзүглеринде четпестер ам-даа бар.

Национал театр бодунуң репертуарлыг көргүзүглериниң санын көвүдедип, хөй янзыжыдып, көрүкчү массаны бодунче улам хандыкшыдып турар болзажок, тургузуп турар спектакльдериниң идейлиг деңнели уран-чечени ВКП(б) ТК-ның идеология айтырыгларының талазы-биле үндүрген доктаалдарының негелделерин ам-даа чогууру-биле харыылап шыдавайн турар. Үндүрүп турар шиилериниң талазы биле хөй-ниитиниң санал-оналын, ылаңгыя, көрүкчүлер конференцияларын, чогаадыкчы шүгүмчүлелдерни, чугаалажыышкыннарны, парлалга дамчыштыр рецензияларны организаставайн турар.

Тус-тус артистериниң идей-теоретиктиг билииниң, чогаадыкчы уран аргазының деңнели ам-даа ыракта куду. Театр биле тыва чогаалчыларның чогаадыкчы кады-ажылдаашкыны мынчага турустунмаан. Ооң-биле чергелештир, театрның удуртукчулары, ооң актёр составы хоорайның болгаш районнарның культура бажыңнарының, көдээ клубтарының уран ажылынга кандыг-даа дуза чедирбейн турарын база демдеглезе чогуур.

Культура бажыңнарының, клубтарның репертуарлыг көргүзүүн экижидеринче областың культур-чырыдыышкын килдизи, ВКП(б)-ниң райкомнары сагыш салбайн, практиктиг дуза көргүспейн турары-биле оларның сценаларынга тургустунуп турар спектакльдериниң идейлиг деңнели чавыс болгаш уран-чечениниң талазы-биле чевен болуп турар.

Культура бажыңнарының, клубтарның репертуарлыг көргүзүглериниң экиживейн турарының бир кол чылдагааны оларны уран-чүүлдүн ёзулуг мергежилдиг удуртукчуларыбиле хандырбайн турарында.

Мынчангаш национал театрның база культура бажыңнарының, клубтарның кышкы сезону эгелээни-биле чергелештир, оларның репертуарлыг көргүзүглерин бедик деңнелге тургузар, совет кижилерге долу үнемчелиг чогаалдарның көргүзүүн бараалгадыр төлээде, театрның репертуарларындан аңгыда, культура бажыңнарының, клубтарның кыш дургузунда тургузар спектакльдериниң даңзызын чогаадып тургускаш, оларның көргүзүүнге үргүлчүнүң хынамчалыг белеткелин хандырар херек.

Культура бажыңнарының, клубтарның уран-чүүл удуртукчуларынга уран тывыкчы, мергежилдиг кижилерни шилип тыпкылаар.

Культура бажыңнарының, клубтарның репертуарлыг көргүзүглерингe национал театр артистериниң практиктиг дузаламчызын организастап, идепкейлиг киржилгезин чеҗип алыр.

Национал театрның репертуарлыг көргүзүглериниң идей-политиктиг, уран-чечен деңнелин улам бедидип, көргүстүнген спектакль бүрүзүнге хөй-ниитиниң санал-онал берилгекинин, оларның идейлиг деңнелинге, уран-чечен шынарынга шүгүмчүлелди калбартып, парлалга, радио дамчыштыр рецензияларны хөйү-биле организастаар херек.

Театр артистериниң ортузунга партияның политкижизидилгелиг ажылын күштелдирбишаан, оларның идей-теоретиктиг билиин, чогаадыкчы уран мергежилин соксаал чок бедидер херек. Уран-чүүлдер херээниң область комитеди, Совет чогаалчылар Эвилелиниң тыва салбыры чогаалчылар-биле театр артистериниң харылзаазын кылыннадып турган, оларның дем-катыжыышкынныг чогаадыкчы кады ажылдажыышкынын ыяавыла чеҗип алыр ужурлуг.

Днепропетровскиде областың көдээ ажыл-агыйының делгелгези ажытынган. Ында сураглыг звеневой, кукурузаның бедик дүжүдүнүн мастери М. Е. Озерный-ның чедишкиннерин калбаа-биле көргүскен.

Чурукта: Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры, Сталинчы шаңналдың лауреады М. Е. Озерный Межев районнуң колхозчулары-биле чугаалажып тур.

Чуруу **В. Вильтманныы.** СЭТА-ның пресслишези.

Мал ажылының бедик культуразының ажыл-агыйы

БЕЛАЯ ЦЕРКОВЬ. Киевтиг «Терезино» деп эртем-шинчилел станциязының дуржулгалыг ажыл-агыйы 2.480 гектар черде турар. Мал ажылдакчыларының ажылының дуржулгазы-биле таныжар дээш колхозчулар, агрономнар болгаш зоотехниктер олче Украинаның бүгү областарындан чеҗип кээп турарлар.

Мал фермаларының чырык, чылыг бажыңнарының иштинде асфалтылыг орукчугаштар-биле резин дугуйлыг вагончугаштар шимээн чок шимчеп чоруп турарлар. Ол вагончугаштар-биле мал чеми сөөртүп турар. Мал чеминиң цехиниң автосуггарылга черлери, механизастатынган саалганың аппараттары, сайзырадын ажылдаар черлерже сүт дамчыдып турар шил хоорзалар, мал чеми белеткээр машиналар болгаш аппараттар — бо-ла бүгү үүлдер ажылчыннарның күш-ажылын чиигедип, малдарның продуктулуг чоруун бедидип турар. Ол айларның дургузунда инек бүрүзүнден-не 4.200 литр сүт сагдынган.

Мал чеминиң цехиниң коллективиниң шалыпкын ажылы болгаш хөй күш-ажыл үнер ажылдарны механизастааны болза, ажыл-агыйның чедишкининге улуг идиг болуп турар. Станцияның ажылдакчыларының чогаадып кылганы чуур-хоюглаар агрегат сонуурганчыг болуп турар.

«Терезинонун» малчылары хайындырган 107 тонна картофельди узун хуусаалыг камгалалда шыгжаан. Чуггаш хоюглап каан картофельди мал чеми бустаар черге бус-биле изиткеш, ону туйбу ийикпе, манзабиле кылып каан оңгарга суп каар. Картофельге витаминниг чемнерни немээр.

Малдың уксаалыг чоруун экижиттпишаан, малчылар колхозтарга 400 санныг эки уксаалыг аныяк малдарны бергеннер.

(СЭТА).

Колхозтарның үлетинмес фондузу өзүп турар

ЕРЕВАН. Армениянның Бериевский районунда көдээ ажыл-агыйның бүгү адырлары чедишкинниг хөгжүп турар. Ниитиниң мал ажылын сайзырадырының үш чыл планын хуусаа бетинде күүсетинген болгаш республиканың коконнарның эң бедик дүжүдүн чыып алган. Районнуң көдээ ажыл-агый артельдеринге бедик орулганы ол ышкаш виноград болгаш огород ажылдары берген.

Эрткен чылдың бо үезинге бодаарга колхозтарның үлетинмес фондузунга 73 хуу хөй хөреңги кирген. Көдээ ажыл-агый артельдери бир миллион ажыг рубльди мал ажылының тудугларынга, 750 муң рубльди малдар садып алырынга чарыгдаан.

(СЭТА).

СӨЗҮН ЭЭЛЭЭННЕР

Совет Тываның ажыл-ишчилериниң эш И. В. Сталинга чоруткан чагаазынга холбаштыр алган алдарлыг хүлээлгелерин Чөөн-Хемчик районнуң Чыргакыда «Коммунизмче орук» колхозтуң большевиктери багай эвес күүседип турар. Колхозтуң партия организациязы (секретари Т. Б. Кызыл-оол, колхоз даргазы Д. С. Настык-Доржу) колхозчуларның ортузунга партияның полит-массалыг ажылын бедик деңнелге чорудуп, социалистиг чарышты эки организастап келгениниң түңнелинде «Коммунизмче орук» колхозтуң колхозчулары эш Сталинга берген сөзүн шынчызы-биле ээлеп турарлар.

Колхозтуң ажыл-ишчилери 1951 чылдың чазынында 680 га тараа тарыыр планын, агротехниктиг кыска хуусаада 737 га кылдыр ажыр күүсеткеннер. Бо чылын мал өстүрериниң күрүне планын ниитизи-биле 105 хуу, ооң иштинде чылгы малды — 100,2 хуу, мыйыстыг улуг малды — 193 хуу, хой, өшкүнү — 101 хуу, хаваннарны 225 хуу кылдыр өстүрген. Ол ышкаш колхоз күрүшеге дужаар дүктү 165 хуу, эьтти 100 хуу күүсеткен.

Мал ажылында мурнакчыларның саны көвүдээн. Колхозтуң хой кадарчызы Д. Тамбаажык 1951 чылда төрээн 238 хойларындан 246 хураганнарны бүрүн ажаап алган. Инек ажаакчылары М. Ханды бо чылын төрээн 45 инээнден 45 бызааны, К. Очур 37 инектен 37 бызааны менди ажаап алган.

Колхоз 1951 чылдың тараа ажаап алыышкынын эрткен чылдаазындан ыракта эрте, октябрь 5-те бүрүн дооскан. Бо чылын күрүнеге дужаар 152 тонна тараа планын сентябрь 10-да 187 тонна кылдыр ажыр күүсеткен болгаш 1952 чылдың часкы тарылгазынга хереглээр үрезинин 100 тонна бедеткээр планын 120 тонна кылдыр уруп алган.

Колхозчулар тарааның күскү ажаап алыышкын ажылын агротехниктиг кыска хуусаада бедик шынарлыг чорудар дээш чүткүлдүү-биле ажылдааннар.

Колхозтуң партия организациязы болгаш колхоз баштаар чери колхозчуларны өглерден культурлуг чаа бажыңнарже киирер ажылды багай эвес организастап турар. Колхоз тудуунда 83 кижи составтыг, бүрүн дериглиг 25 аъттарлыг, 10 тергелиг, 1 автомашиналыг бригада ажылдап турар. Ол бригада коммунист Санжижаптың башталгазы-биле 20 чурттала бажыңнары тудуп тургузар тургаш, 22 бажыңнарны туткан, ооң иштинден 16 бажыңны ажыглалга киирген. Ол бригада чурттала бажыңнарындан аңгыда бо чылын 250 олуттуг 1 клубту, чаңгыс аай хевирге 1 конторану тудуп дооскаш ажыглалга киирген. Чурттаганың 27 эрги бажыңнарын, 1 эрги складты колхоз төвүнче көжүрүп тутканнар. Колхозтуң тудуг бригадазында ыяш диликчилери Докпалдай, Көшкендей олар хүнде 45 метр ыяшты дилер тургаш 105 метр чедир дилип турарлар. Шак ындыг мурнакчылар тудуг бригадазында хөй.

Ажыл-агый чылының планнарының күүселдезин чедишкиниг организастаарының шиитпирлиг сөөлгү гварталында социалистиг чарышты колхозтуң баштаар чери болгаш партия организациязы улам күштелдирип турар.

Р. ДАЛАЙ-ООЛ.

Кызылда соңгулда мурнунуң хуралы

Улус судтарының соңгулдаларының талазы-биле Кызылдың чөөн талакы соңгулда округунуң соңгулда мурнунуң хуралы бо чылдың ноябрь 19-та болуп эрткен.

Областың партия школазының лекция залынга Кызылдың чөөн талакы соңгулда округунуң соңгукчуларының мурнундан соңгудуп келген ажылчыннар, албан хаакчыттар олурупкан турда, соңгулда мурнунуң хуралын ВКП(б) хооркомунуң секретари эш Степанов ажыктан.

Улус судтарының соңгулдаларының дугайында ВКП(б) хооркомунуң секретари эш Гольцев илеткел кылгаш, улус судтарынга соңгулдаларның ужур-дузазын чугаалавышаан, Кызылдың чөөн талакы соңгулда округунуң талазы-биле улус шиитткекчизинге эш И. С. Инихов болгаш улус төлээлеринге 75 кижи депшитиргенин дыннаткан.

Үлетпүр бүдүрүлге, албан черлериниң төлээлекчилери хуралга чүве чугаалааш, улус судтарының составынга депшиткен кандидаттарны чаңгыс үн-биле деткиринче хуралдың киржикчилерин кыйгырып турганнар.

Соңгулда мурнунуң хуралындан соңгулдалар хүнүнде коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң блогунуң кандидаттары дээш чаңгыс эп-сеткил-биле бадылаашкынын бээринче Кызылдың чөөн талакы соңгулда округунуң соңгукчуларынга кыйгырыг үндүрген.

Улустарның улуг башкызы болгаш баштынчызы эш Сталинга байырлыг чагааны хуралдың киржикчилери диңмиттиг адыш часкаашкыны-биле хүлээп алган.

Улус судтарының соңгулдаларынга белеткелдер

Чурттуң ажылчы чоннары улус судтарының соңгулдаларынга белеткенип турар

Ажылчы чоннуң төлээлекчилериниң округтуң соңгулда мурнунуң хуралдары Ленинградта эгелээн. Киров районга болган хуралга Киров заводтуң, хлеб заводунуң, «Красная заря» заводтуң, № 1 тудуг трестизиниң коллективтериниң база өске-даа бүдүрүлгелериниң болгаш албан черлериниң төлээлекчилери чыылган. Киров заводтуң хоочун ажылчыны Карташов бодунуң саналынга М. О. Атурьянованың улус шиитткекчизиниң кандидадынга депшиткен кировчуларның кандидатуразын деткирин чыылганнардан дилээн. Улус шиитткекчизинге ооң кандидадын депшиткениниң дугайында шиитпирни хурал чаңгыс эп-сеткилдиг хүлээп алган. Хуралдың киржикчилери ол ышкаш улус төлээлериниң кандидаттарынга депшиткен — Киров заводтуң стахановчузу эш Васильев, хлеб заводунуң дензилекчизи Бримакина, Киров заводтуң каң эзилдирикчизи Гимешенко оларның кандидатураларын бир үн-биле деткээн.

Львов областың Ново-Милятинский районнуң Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинге улус төлээлеринге кандидаттар депшиткен хурал болган. Улус төлээлериниң кандидадынга звено удуртукчузу Наталия Петришинаны колхозчулар чаңгыс эп-сеткилдиг депшиткеннер Ол эңгеки каучук ажылдакчызы деп санадып турар болгаш Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры деп бедик ат-биле шаннаткан. Колхозчуларның хуралынга ол ышкаш, Стах Іоденский улус төлээзинге депшитирген. Ол тараа ажаап алыышкынынга ажылдап тургаш, хүнде 10—12 гектар тарааны кестирип турган.

Кара-Калпак автономдуг республикада соңгулдаларга белеткелдер калбарып турар. «Узбек ССР-ниң улус судтарының соңгулдаларының дугайында Дүрүмнү» агитаторлар соңгукчуларга таныштырып турар. Партийжи болгаш хөй-ниити организацияларының лекторлары, суд, прокуратура болгаш юстиция ажылдакчылары Сталинчы Конституция дугайында, совет судтуң ролюнун болгаш сорулгаларының дугайында илеткелдерни кылып турар.

Караганданың шахтёрлары улус шиитткекчилеринге болгаш улус төлээлеринге кандидаттарны депшидип турар. Жданов аттыг шахтаның коллективиниң хуралынга улус төлээлериниң кандидаттарынга наволотбойщик Руденко болгаш Ада-чурттуң Улуг дайынының чылдарында алдаржаан снайпер Совет Эвилелиниң Маадыры, ам шахтаның даг-белеткел участогунуң удуртукчузу Гопонов оларны депшиткен.

Свердловск областың Ирбитский районунуң колхозтарында, Великие Луки болгаш Кисловодскиниң бүдүрүлгелеринде болгаш албан черлеринде, Тамбов, Омск областарның, Башкир АССР-ниң хоорайларында болгаш суурларында улус судтарының соңгулдаларынга белеткелдер улуг партиотчу көдүрлүүшкүннүг эртип турар.

(СЭТА).

Суд соңгулдаларынга Улуг-Хем районда белеткел

Улус судтарының ам болур соңгулдалары болза, социалистиг хоойлуну улам быжыглаарынга болгаш хоойлуну хүндүлеп көөр чорукка бүгү хамаатыларны кижизидеринге улуг ужур-дузалыг болур.

Бо чугула политиктиг кампанияны эртиринче белеткелдерни Улуг-Хем район хайныышкынныы-биле чорудуп турар. Районнуң партия, совет болгаш хөй-ниити организациялары 1951 чылда улуг башкы Сталинның мурнунга алдынган социалистиг хүлээлгелерни күүседириниң сорулгалары-биле суд соңгулдаларынга белеткелдерни организастап турар. Ол белеткелди судтарның ажылын экижидеринче угландырып, улус судтарының ажылында четпестерни илередип шүгүмчүлээр, илеретинген четпестерни чайладыр дугайында чогуур хемчеглерин чорудуп турар.

«РСФСР-ниң улус судтарының соңгулдаларының дугайында Дүрүмнү» ёзугаар районда улус судтарынга соңгулдалар чорударының 17 соңгулда пунктуларын тургускан болгаш ол пунктуларга 1 шиитткекчизиниң, 75 улус төлээлериниң кандидаттарын депшидип үндүрген.

Районда шиитткекчиге болгаш улус төлээлеринге кандидаттарын хөй-ниитиниң организациялары болгаш ажылчы чоннарның ниитилелдери, ажылчыннарның, албан хаакчыттарның, тараачыннарның ниити хуралдары 1951 чылдың ноябрь 13—14 хүннеринде бүгү районда депшиткен. Кандидаттар депшидериниң мындыг чуруму болза, улус судтарының ёзулуг демократтыын көргүзүп турар.

Чоокта чаа Шагаан-Арыг промкомбинаттың ажылчын, албан хаакчыттарының ниити хуралындан районнуң суд шиитткекчизиниң кандидадынга район судунуң ажылдакчызы Алексей Федерович Барановту депшиткеннер. Шагаан-Арыгның машина трактор станциязының болгаш Арыг-Үзүүнде «ҮТКА-ның 25 чыл ою» совхозтуң ажылчын, албан хаакчыттары промкомбинаттың идип үндүрген кандидадын чаңгыс эп-сеткил-биле деткээннер.

Улус судтарының төлээлериниң кандидаттарынга үлетпүр бүдүрүлгениң мурнакчы стахановчуларын, көдээ ажыл-агыйның мурнакчыларын, башкыларны, эмчилерни, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглерин трактористерни, комбайнёрларны депшидип турар. Коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң сталинчы блогунуң кандидаттарынга Шагаан-Арыг МТС-тиң алдарлыг комбайнёрлары М. Бюрбю, Д. Сундуй-оол, промкомбинаттың алдарлыг стахановчузу столяржи В. Сбоев, мурнакчы эмчи сестразы В. Грудинина, «ҮТКА-ның 25 чыл ою» совхозтың хой кадарчызы Д. Долгар, «Искра» колхозта тудуг бригадазының бригадири Т. Салчак, Сталин аттыг колхозта инек мал фермазында саанчы С. Чечен оларның болгаш өскелериниң -даа кандидаттарын депшиткен.

Партия организациялары болза, агитас-массалыг ажылды калбартып, социалистиг күрүнеге совет судтуң ролюнуң болгаш ужур-дузазының дугайында ажылчы чоннарга тайылбырлап бээри-биле 300 агитаторларны партияның ниити хуралдарындан бадылап тургускан. Агитаторларга шыырак коммунистерни болгаш комсомолчуларны, башкыларны, эмчилерни хаара тудуп турар.

ВКП(б) райкому ноябрь 10-да район иштинде 21 агитпунктуларны тургускан, ооң эргелекчилерин тустузунда бадылаан. Оон ыңай улус судтарының соңгулдаларының белеткел хүннеринде совет судтуң, тургузуушкунунуң демократтыг принциптерин болгаш ажыл-чорудулгазын, ооң кижизидикчи ролин, буржуаз судтан ооң ылгалдыын болгаш ССРЭ-ниң Конституциязын база улус судтарынга соңгулдалар дугайында Дүрүмнү ажылчы чонга тайылбырлаарының ажылынче кирген. Бо дугайында ВКП(б) райкому агитация-массалыг ажылдың тускай планын бадылааш, партия организацияларынга тараткан.

М. БУГАЛДАЙ.

Улус судтарынын соңгулдаларынга Москвада белеткел

Улус шиитткекчилеринге болгаш улус төлээлеринге кандидаттар депшидиишкини Москвада доозулган. Найсылалдың ажылчы чоннары, хөй-ниити организациялары болгаш культура ниитилелдери улус судтарының составынга эң эки оолдар болгаш кыстарны депшиткен.

Калинин районнуң машина тудуунуң заводунуң коллективиниң ажылдакчылары дайын төнгениниң соонда Москваның юритик школазын дооскан, Совет Эвилелиниң Маадыры С. А. Сидеренкону улус шиитткекчизиниң кандидадынга депшиткен.

«АТЗ» заводтуң ажылчыннары, инженери, техниктери болгаш албан хаакчыттары улус төлээзинге бригадир Волковту депшиткеннер. Ол маңаа 1929 чылдан бээр ажылдап турар. Эш Волков эрткен соңгулдада онаалгазын үргүлчү ажыр күүседип турган. Эш Волков эрткен соңгулдаларда-ла улус судунуң төлээзинге соңгутурган.

(СЭТА).

Партия чырыдыышкынының четкизинде өөредилгениң деңнелин бедидер

Илерээн четпестерни узуткаар

Большевик партия, совет чазак бүгү совет кижилериниң идей-политиктиг билиин соксаал чокка бедидериңче могаг-шылаг чок улуг кичээнгейни салып, ол сорулганы күүседирибиле партия өөредилгезиниң четкилерин калбартырын, ооң ажылын бедик деңнелге тургузарын негеп турар.

Чөөн-Хемчиктиң партия райкому, партияның чер-черде эге организациялары ол улуг болгаш харыысалгалыг хүлээлгени күүседиринче ажылды угландырган туруп турар.

Эрткен өөредилге чылында пропагандистерни шын шиливес, өөредилгени үргүлчү хынавас четпестер турган. Ол четпестерни бо өөредилге чылында шуут болдурбас талазы-биле партия райкому хемчеглерни ап чорудуп турар. Эң ыланғыяда бүгү дыннакчылар-биле эге организациялар секретарылери чаңыстап беседалашкан болгаш кижилериниң билииниң деңнелин көргеш, оларны өөрензе чогуур черлерде быжыглагылаан.

Партия райкому пропагандистерни эки шилип, бюрога бадылаан, база оларга тускай семинарны эртирип, аңаа баштайгы үеде өөренип эртер тус-тус темаларны канчаар өөредириниң аргазын айыткан.

Партия өөредилгези эрткен чылга бодаарга, организастыг байдал-биле эгелээн. Районда 35 кезек черде өөредилге четкилери база район төвүнде партияның кежээки школазы ажылын чогуур хуусаазында эгелээн. Ында шупту 470 ажыг коммунистер, комсомолчулар, интеллигентилер хаара тутунган.

Бо өөредилге чылында өөредилгениң эгелээни-биле чергелештир чамдык четпестерниң баштайгы херечилели көзүлген. Чижээ, «Кызыл тараачын» колхозта, Ленин аттыг колхозта, Чадааананың тыва ортумак школазында болгаш өске-даа чамдык черлерде дыннакчылар кичээлге белеткел чок, озалдап келир чоруктар бар болуп турар.

Районнуң удуртур ажылдакчылары, башкылар, эмчилер болгаш өске-даа тускай эртемниг кижилерден 52 кижи марксизм-ленинизмниң теориязын боттары өөренип турарлар. Ол кижилер өөредилге чылында өөренип эртер ажылдарының планын тодаргай кылгаш, партия кабинетинде киирген. Оон аңгыда ол ажылдарны кажан дужаарын тодаргай айыткан.

Партия райкомунуң агитация болгаш пропаганда килдизи, парткабинет пропагандистер-биле ай санында эртирер семинарының, боттары өөренип турар кижилерге чорудар консультацияларның база семинар кичээлдериниң планын кылган. Парткабинеттиң чанында 11 кижи составтыг консультантыларны тургускан.

Бистиң чүртүвүс социализмден коммунизмче чоорту шилчип турар үеде ажылчы чоннарны коммунистиг ёзуга кижизидериниң айтырыы болза, бирги чергениң харыысалгалыг сорулгазы. Ол сорулганы күүседириниң кол хевири партияның политиктиг өөредилгези болуп турар. Ынчангаш партия өөредилгезиниң шынарын үргүлчү бедик деңнелге тургузуп, дыннакчыларга быжыг билигни бээри, кичээлдерниң болуп эртип турарын хынап, пропагандистер-биле ажылды шыңгыырадыры, үстүнде илереп турар четпестерни болдурбазы чугула.

Н. НАЙДЫН.

Политөөредилге эки чоруп турар

Эрзин районнуң Нарын сумузунда чеди чыл школазының башкыларының И. В. Сталинның допчу биографиязын өөренир бөлгүмү бар. Ында 14 кижи өөренип турар.

Өөредилге эгелээнден бээр бо арызында алды удаа кичээл болган. Эрткен кичээлдерге эш И. В. Сталинның биографиязының 1—2 бөлүктерин өөренип дооскан болгаш ам 3 дугаар бөлүүн өөренип турар. ВКП(б) райкомунуң бюрозундан ук бөлгүмде быжыктырган пропагандист эш Д. Дарташ дыннакчыларга кичээлди кончуг билдингир болгаш тодаргай айтып турар. Ол боду кичээл бүрүзүнге эки белеткелдиг болга конспектилиг кээп турар. Ол чүгле боду конспектилиг кээп турар эвес, а харын дыннакчыларга конспектини канчаар тургузарындан бээр айтып берип турар.

Дыннакчыларның иштинден эштер Дамба, Барбалин олар кичээлинге эң кызымак өөренип турарлар. Бөлгүмнүң пропагандизи эш Дардаш болгаш ооң дыннакчылары эш Сталинның допчу биографиязын бо өөредилге чылында өөренип эртер дээш чаңгыс-даа кичээл шагы үспейн доктаамал кичээлдеп турар.

К. НЮРЗАТ.

Эки ажылдыг бөлгүм

Каа-Хем районда Сталич аттыг колхозтуң коммунистери болгаш комсомолчулары катыжып хуралдааш, аңаа шупту коммунистер болгаш комсомолчулар боттарының идей-политиктиг деннелин бедидер дугайында айтырыгны чугаалашкаш бо өөредилге чылында кижи бүрүзү чаңгыс-даа кичээл шагы үспейн кызымак үткүлдүг өөренир деп быжыы-биле шиитпирлеп алганнар.

Бир дугааргы хүнде болган баштайгы кичээлге-ле дыннакчылар боттарының бедик организастыг болгаш кичээлге сонуургалдыг чоруун көргүскеннер. ВКП(б) төөгүзүнүң Допчу курзун өөрениринiң талазы-биле бо аразында үш удаа болган кичээлдерге дыннакчылар чүс хуу келген.

ВКП(б) райкомунуң бюрозундан ол бөлгүмде быжыктырган пропагандист эш М. Шогжал кичээлди дыннакчыларга кончуг билдингир айтып турар болгаш кичээл бүрүзүнде көргүзүг материалдарын, картаны ажылгап турар. Пропагандист эш М. Шогжал бир кичээл эрткен санында-ла чаа эрткен теманың иштинден айтырыгларны дыннакчыларга салып турар болгаш кижи бүрүзүнүң берген харыызынга тодаргай түннелдерни ол-ла дораан берип турар.

Эрткен кичээлдерге ол бөлгүм ВКП(б) төөгүзүнүң Допчу курзунуң сес дугаар бөлүүн өөренип эрткен болгаш ам тос дугаар бөлүктү өөрениринче кирипкен.

М. КРАВЦОВ.

Районда партия чырыдыышкыны

Эрткен өөредилге чылынга дөмейлээрге бо чылын Танды районга партия чырыдыышкынының кичээлдери организастыг чоруп турар.

Ол болза, чаа өөредилге чылынга белеткел ажылдарының багай эвес чоруп келгениниң херечизи болур. Районнуң бүгү коммунистери политиктиг өөредилгеде кирген. Марксизм-ленинизмниң теориязын бот кичээл-биле өөренирлериниң болгаш бөлгүмнериниң база политшколаларның саны эрткен чылда турганыңдан ыракта өскен.

Район төвүнде кежээки политшкола болгаш ВКП(б) төөгүзүн өөренир бедиткен хевириниң бөлгүмү доктаамал ажылдап турар. Пропагандистерниң составын шилип алганы болгаш белеткээни шынарлыг болган деп чүвени баштайгы кичээлдериниң практиказы көргүзүп турар.

Ынчалза-даа, районнуң партия чырыдыышкынының системазында шупту-ла байдал бир дески эки болу берген дээни ол эвес, «Чаа орук» (парторганизациязының секретари Рогалев), Калинин аттыг (парторганизациязының секретари Горшунова) колхозтарда кичээлдер айыткан баштайгы хүннеринде болбайн баргылаан. Болган четпестерни чогуур үезинде узуткаар хемчеглерни ол партия организациялары оожум чорудуп турарлар.

Чамдык партия организацияларында коммунистер (райпода болгаш заготзернода—Мальцев, Коновалов, райпромкомбинатта — Польшиков, «Сталинчы орук» колхозта—Понаргин, Обухов, «Кызыл партизан» колхозта—Рудин, Лысков болгаш өскелер-даа) кичээлдерге үзүктелиишкиннинг кээп турарлар. Политиктиг билиин бедидер дугайында могаг-шылаг чок оралдажыр деп партийжи хүлээлгезин сагывайн турар шак ындыг коммунистер-биле партия организацияларының секретарылери база эптежип турарлар. Өөредилгеге кыспас коммунистерни чурум үрээн деп санааш партия хуралдарынга киирип чугаалажыр херек.

С. ТУШКОВ.

Улус судтарының ажылында четпестерни эдер

Улус судтарының соңгулдаларының талазы-биле кампания бүгү области калбара берген. Улус шиитпирлеринге болгаш улус төлээлеринге кандидаттарны районнарда депшидип эгелей берген. Совет соңгукчулар 1951 чылдың декабрь 16-да бодунуң Төрээн чүртүнүң дээре ооллар, кыстары — коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң блогунуң кандидаттары дээш боттарының бадылаашкынын чаңгыс кижи ышкаш бээр болгаш бистиң улустарның мораль-политиктиг чаңгыс эвин, Ленин — Сталинның партиязын долгандыр оларның сырый катышканын бо соңгулдаларга база катап көргүзерлер.

Улус судтарының чаа соңгулдалары болза, суд органнарын, социалистиг хоойлуну, Совет күрүнеиң күжүн быжыглаарынга улуг базымны кылыр.

Совет улус, шиитпирлеринге болгаш улус төлээлеринге улустарның сонуургалынга бердингенин көргүскен, мораль талазы-биле быжыг, кем-буруу үүлгеткен кижилерни чүгле ёзу барымдаалап шиидер эргелиг эвес, харын мораль талазы-биле шиидер эргелиг кижилерни соңгуур.

Бүгү-ниити, дорт болгаш деңгулда эргезинге үндезилээш чажыт бадылаашкын-биле үш чыл буруңгаар соңгаан улус шиитпирлериниң болгаш улус төлээлериниң хөй кезии улустарның идегелин бүзүреткен, социалистиг хоойлуну хайгаараалдыы-биле камгалап, социалистиг ажыл-агыйны, социалистиг өнүү камгалаары дээш, күш-ажылдың болгаш күрүнеиң чурумун быжыглаар дээш, хамаатыларның бот болгаш эт-хөренги талазы-биле дээп болбас эргелерин камгалаары дээш быжыг демисежип келгеннер. Ынчангаш социалистиг шын шиидилгениң шугумунга хөй чылдарда чайгылыш чок ажылдап келгеш, Ленин—Сталинның улуг партиязының хереэнге бердингенин, Совет күрүнеиң сонуургалын болгаш Сталинчы Конституция ёзугаар хамаатыларга хандырган оларның эргелерин камгалап билирин ажыл херек кырында көргүскен: Танды районда Маршанский, Чөөн-Хемчикте Кротова, Мөңгүн-Тайгада Седен, Сүт-Хөлде Монгуш, Эрзинде Севээн, Бии-Хемде Петухов болгаш чамдык өске-даа улус шиитпирлерин хамаарышкан районнарның соңгукчулары бо чылын база катап соңгуурлар.

Соңгулдалар кампаниязы болза, Совет юстицияның болгаш совет шын шиидилгениң ажылдакчыларына соңгукчуларның бедик негелделерин салыры-биле үдетинер. Боттарының ажыл-чорудулгазында социалистиг хоойлуну үрээрин болдуруп турар, хамаатыларның хомудал билдириишкиннерин тооп көрбес, бюрократтыг шиитпирлерни соңгукчулар хуралдарга болгаш парлалгага шүгүмчүлеп турары кончуг чөп. Ындыг шиитпирлерни ам келир соңулдада соңгукчулар соңгувайн баары билдингир.

Тыва автономнуг областың чамдык район судтарының ажылдарында улуг четпестер ам-даа бар. Ол четпестерниң дугайын чажырып болбас. Харын оларны чогуур өйүнде илередир болгаш соңгукчу бүрүзү ол четпестерни шыңгыы шүгүмчүлээр, ол четпестерни чайладыр талазы-биле улус судтарынга дузалажыр хүлээлгелиг.

Тере-Хөл район суду (шиитпирлеринiң Идам), Кызыл хоорайның 2 дугаар участогунуң улус суду (шиитпирлеринiң кызы Луканова) кеземче херектериниң дугайында шиитпирлер үндүрерде хынамча чок, херектиң байдалын эки өөренип көрбес барымдаалар кончуг хөй.

Тес-Хем, Чаа-Хөл, Өвүр, Улуг-Хем район судтарында херектерни саададып көөр болгаш хоойлу дүрүмнү үреп турар чоруктар бар. Ол районнарның улус шиитпирлери Алдын-оол, Пылаев болгаш Бавужап олар соңгукчуларның идегелдерин хандырбааннар.

Барыын-Хемчик, Чөөн-Хемчик болгаш өске-даа район судтарында судтуң шиитпирлерин күүседири ам-даа багай. Суд шиитпирлерин чогуур өйүнде күүсетпес чоруктар болза, күрүнеиң, колхозтарның сонуургалдарын үреп, хамаатыларның эргелерин хажыдып турар.

Тыва автономнуг областың чамдык район судтарының ажылдарында улуг четпестер ам-даа бар. Ол четпестерниң дугайын чажырып болбас. Харын оларны чогуур өйүнде илередир болгаш соңгукчу бүрүзү ол четпестерни шыңгыы шүгүмчүлээр, ол четпестерни чайладыр талазы-биле улус судтарынга дузалажыр хүлээлгелиг.

Тере-Хөл район суду (шиитпирлеринiң Идам), Кызыл хоорайның 2 дугаар участогунуң улус суду (шиитпирлеринiң кызы Луканова) кеземче херектериниң дугайында шиитпирлер үндүрерде хынамча чок, херектиң байдалын эки өөренип көрбес барымдаалар кончуг хөй.

Тес-Хем, Чаа-Хөл, Өвүр, Улуг-Хем район судтарында херектерни саададып көөр болгаш хоойлу дүрүмнү үреп турар чоруктар бар. Ол районнарның улус шиитпирлери Алдын-оол, Пылаев болгаш Бавужап олар соңгукчуларның идегелдерин хандырбааннар.

Барыын-Хемчик, Чөөн-Хемчик болгаш өске-даа район судтарында судтуң шиитпирлерин күүседири ам-даа багай. Суд шиитпирлерин чогуур өйүнде күүсетпес чоруктар болза, күрүнеиң, колхозтарның сонуургалдарын үреп, хамаатыларның эргелерин хажыдып турар.

Улус судтарының соңгулдаларына белеткенип турарының үезинде улус судтарының ажылында бар үстүнде болгаш өске-даа четпестерни шиитпирлии-биле чогуур өйүнде илереткеш чайлаткан турар ужурлуг болгаш улус шиитпирлериниң, улус төлээлериниң кандидаттарынга бодунуң ажыл-чорудулгазы, аажы чаны-биле улустуң идегелин херек кырынга хандырган, партияның болгаш Совет Чазактың политиказын хандыр билир болгаш ону ажыл херек кырынга боттандырып шыдаар кижилерни депшиткен турар ужурлуг.

Кажан бистиң Тыва автономнуг областа колхоз тургузуушкуну шапкыны-биле калбарып, ажылчы араттар колхозтарга хөй-хөйү-биле кирип, сууржуң чуртталгаже массалыы-биле шилчип турар үеде, кажан улустарның медерелинде капитализмниң болгаш феодализмниң артынчызы-биле демисел чедиишкиннер чоруп, колхозтарны организас, ажылагый талазы-биле быжыглаары, колхозтарда көдээ ажыл-агый артелиниң Уставын үрээр чорукту узуткаарын боттандырып турар үеде улус судтарының болгаш областың юстиция органнарының мурнунда улуг сорулгалар туруп турар.

Ажылчы араттарның сууржуң байдалче шилчиринге болгаш колхозтарга катыжарынга моондак ужураштырарын оралдажыр, колхозтарда күш-ажылды сандарадып, колхоз өнчүзүн оорлап самчыгдап турган колхозту сандарадырын оралдажыр кижилер, улустарның дайзыннары-биле шын шиидилгениң органнары шиитпирлиг демиселди чорудар хүлээлгелиг. Улустуң дайзыннары оорларга, дерзиилерге, хөйнүң өнүзүнүң самчыгдакчыларынга кандыгдаа кээргел турбас ужурлуг.

Оон-биле кады совет хамаатыларны Төрээн чүртүнга бердинген кылдыр кижизидер, совет хоойлуларны сагыырынга чаңчыктырар талазы-биле улус судтарының мурнунда улуг сорулгалар бар. Ол сорулгаларны чеднишкинниг күүседип турган улус судтары кижилерниң медерелинде капитализмниң артынчызын узуткаар херекке, улус ажыл- агыйының планнарын чедиишкинниг күүседириниң херээнге улуг дузаны чедирер.

Улус судтарының соңгулдалары болза, социалистиг хоойлуну моон соңгаар улам быжыглаарынга дузалаар ужурлуг. Бүгү албан организация, бүдүрүлге черлери болгаш хамааты бүрүзү социалистиг хоойлуну сагыыры дээш демиселди күштелдирген турар ужурлуг.

Улус судтарының соңгулдаларының түннелинде судтарның составынга ажыл-херекке мергежилдиг, кызымак, Ленин — Сталинның улуг партиязының хереэнге бердинген чаачаа кижилер кирери чугаа чок.

Ам болур улус судтарының соңгулдалары болза, шын шиидилгениң органнары бистиң улус судтарывысты моон-даа артык быжыглаар болгаш бодунуң ажыл-чорудулгазының деңнелин олар ам-даа бедидер ужурлуг.

В. ИВАНОВ.

РСФСР-ниң юстиция Министерствозунуң Тыва автономнуг областа эргелелиниң начальниги.

Орус дыл өөренириниң бөлгүмү

Улуг орус улустуң, Лениннiң, Сталинның дылын, ооң бүгү байлакшылын шингээдип алыры улуг аас-кежик.

Сүт-Хөл районнуң Улуг-Алаак эге школазының башкылары орус дыл өөренир бөлгүмнү организастаан болгаш ол бодунуң ажылын эгелээн.

Кичээлдер онза сонуурганчыг эртип турар. Бөлгүмнүң киржикчилери кичээлдерге кызымаа-биле белеткенип, башкының айыткан үүлдерин билип алыр дээш, күжениишкиннiг ажылдап турарлар.

Бөлгүмнү аныяк педагог, школада орус дыл башкызы Коновалова удуртуп, дыннакчыларга болдунар-ла аргалар-биле билигни бээр дээш онза кызымак ажылдап турар.

О. БИЧЕ-ООЛ.

Лекция пропагандазының деңнелин бедидер

Партия организацияларының пропаганда ажылының системазында чугула черни марксисчи-ленинчи теорияның лекция пропагандазы эзлеп турар. Эки белеткетинген, ханы утка-шынарлыг лекция болза, ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзан болгаш марксизм-ленинизмни боду өөренип турар эштерге улуг деткимче болур ужурлуг деп ВКП(б) ТК-ның 13 чыл мурнунда, 1938 чылдың ноябрьниң 14-те үндүргени «ВКП(б) төөгүзүнүң Допчу курзунуң парлатынып үнгени-биле холбаштыр партия пропагандазын чорудар дугайында» доктаалынга айыткан.

Партия организациялары ВКП(б) ТК-ның болгаш эш Сталинның айтыышкыннарынга удуртуп алгаш, бистиң каадырларывысты большевизм-биле чепсеглээринге дыка улуг ажылдарны кылып турарлар. Коммунистер болгаш партия кежигүн эвестериниң калбак массалары марксисчи-ленинчи теорияны шингээдип ап, марксизм-ленинизмниң талазы-биле кол-кол билиглериниң энциклопедиязы —«ВКП(б) төөгүзүнүң Допчу курзун», Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинның Чогаалдарын өөренип турарлар.

Партия организациялары лекция пропагандазын экижидериниң талазы-биле сөөлгү чылдарда улуг ажылды чорутканнар. Лекторларның мергежилдиг каадырларын шилип, белеткээриниң хереэ экижээн, партия комитеттериниң чанында лекторлар бөлүктери марксизм-ленинизмни өөренип турарларга дузалаар лекцияларны хөй-биле номчуур апарганнар.

ВКП(б) төөгүзүнүн, диалектиктиг болгаш төөгү материализминiң талазы-биле болгаш политэконом база коммунизм тургузуушкунунуң теоретиктиг болгаш практиктиг айтырыгларының талазы-биле лекцияларны партия комитеттери организастап турарлар. Партия комитеттериниң эң эки лекторлары совет социалистиг тургузугнуң улуг күжүн, марксизм-ленинизмниң бүгүнү тиилээр идеяларын көргүзүп турар эки белеткетинген, тодаргай болгаш билдингир лекцияларны кылып турарлар.

Оон-биле чергелештир лекция пропагандазы коммунистерниң болгаш интеллигенцияның өзүп турар негелделериниң ам-даа чыъдып каап турар, лекторлар бөлүктеринде ам-даа четпестер бар.

Лекцияларның хөй кезии куду идей-теориялыг деңнел-биле номчутунуп турар, марксисчи-ленинчи теорияны ёзу барымдаалап, анаа-ла номчулга-биле тайылбырлап, марксизм-ленинизмниң өөредиин лекцияларга бо үе-биле болгаш коммунизм тургузуушкунунуң сорулгазы-биле холбаштырбайн турар. ВКП(б) төөгүзүнүң база диалектиктиг болгаш төөгү материализмниң база политэконом талазы-биле лекциялар партия чырыдыышкынында амдаа ховар организастатынып турар.

Лекция пропагандазында улуг четпестери хамыктын-на мурнунда коммунистерниң, интеллигентилерниң болгаш бүгү ажылчы чоннарның идей-политиктиг кижизидилгезиниң талазы-биле партия организацияларының ажылдарынга ооң улуг ужур-дузазын ВКП(б)-ниң чамдык обкомнарының, крайкомнарының болгаш эвилелдешкен республикаларның компартияларының Төп Комитеттериниң чедир үнелевейин турары-биле, лекторлар бөлүктерин күн-бүрүнүн удуртулгазы-биле хандырбайн, лекцияларның идейлиг утка-шынарларын сула хынап турары-биле тайылбырлатынар.

Партияның дыка хөй комитеттери лекторжу каадырларны шилиирингe болгаш оларны кижизидип, өөредиринге чогуур кичээнгейни салбайн, лекторларның идей-теоретиктиг өзүүшкүнүнүн болгаш мергежилиниң бедиишкининiң дугайында эвээш сагыш салып турарлар.

Лекция пропагандазының чедиишкинниг болуру хамыктың мурнунда лекторларның составының билииниң деңнелинден хамааржыр. Кандыгдаа школага эң-не чугула үүл дээрге, лекторларның составында лекцияның үүмү-биле болгаш ханызы-биле хамааржыр идей-политиктиг деңнели болур—деп Ленин өөредип турган.

Партия комитеди бүрүзүнүн хүлээлгези—лекторларның чедиишкиннiг ажылдаарынга таарымчалыг байдалдарны тургузуп бээри. Л херек кырында лекторларга хөй санныг лекциялар номчудуп, оларга дорт хүлээлгелеринге хамаарышпайн турар үүл-бүрү даалгаларны берип туруп бээр чоруктар бар. Чижээ, ВКП(б)-ниң Смоленск обкому болгаш Пенза хооркому боттарының лекторларынга бойдус эртеминиң, көдээ ажыл-агыйның болгаш литературанын-даа темаларынга лекцияларны номчуурун даандырыл турганнар. Олар шак ындыг темаларга лекцияларны советтер күүскомнарының чырыдыышкын килдистериниң чанында лекторлар бөлүктери болгаш политиктиг болгаш эртем билиглерин нептередириниң ниитилелиниң чер-черде килдистери кылыр хүлээлгелиглер дээрзин утуп алгаш турганнар.

Партияның чамдык комитеттериниң чанында лекторлар бөлүктери лекторларның өзүүшкүнүнге болгаш лекция пропагандазының деңнелин бедидерингe деткимчелиг таарымчалыг байдалдар тургустунмаан. Лекторларның семинарлары ховар эртип турар, ол ышкаш секциялар база ажылдавайн турарлар. Номчуурунга белеткээн лекцияларны чугаалажып көрбейн баргылаар чоруктар бар, ол чорук лекцияларның шынарын кудуладыр, а чамдыкта харын-даа марксисчи-ленинчи теорияның айтырыгларын шын эвес тайылбырлаар чоруктарны болдуруп турар. Партияның Курган болгаш Тамбов обкомнарының лекторлар бөлүктери лекцияларның шынарлыг болурунга шынгыы кичээнгейни салбайн турарлар. Ол черлериниң лекторлары теория айтырыгларын чугаалап турар үезинде чамдык чазыгларны кылгылааннар.

Партия комитеттериниң лекторлары марксисчи-ленинчи теорияны өөрениринiң чогаадыкчы тывынгыр үлегерин көргүзүп, марксизм-ленинизм классиктериниң чогаалдарын дыннакчыларның боттары ханызыбиле өөренир күзелин хандырар хүлээлгелиглер. Партия организацияларының мурнунда турар сорулга болза, лекторлар бөлүктериниң ажылдарында бар четпестерни узуткаары, лекция пропагандазының идей-теориялыг деннелин бүгү хемчеглер-биле бедидери болуп турар. Лекцияларга марксисчи-ленинчи теорияны тайылбырлаарда ёзу барымдаалап, анаа-ла номчуушкуннар кылыр чоруктарны узуткаары, эртемнiң чаа ажыдыышкыннарынга даянып, революстуг практика-биле болгаш коммунизм тургузуушкунунуң сорулгалары-биле сырый холбаштырып тургаш, марксизм-ленинизмни тайылбырлаары эргежок чугула.

Партия төөгүзүнүн диалектиктиг болгаш төөгү материализминiң база политиктиг экономия талазы-биле, партияның болгаш совет күрүнеиң иштики болгаш даштыкы политиказының чугула айтырыгларының талазы-биле лекциялар номчуурун калбартыры эргежок чугула, марксисчи-ленинчи теория талазы-биле лекцияларга марксизм-ленинизмниң идеяларының канчаар-даа аажок улуг чаартыкчы күжүн, оларның ССРЭ-де коммунизм тургузуушкунунда боттанып турарын көргүзүп совет социалистиг тургузугнуң капиталистиг тургузугдан улуг артык күштүүн бүгү хемчеглер-биле пропагандалап, буржуаз эртемниң болгаш идеологияның реаксыыг мөзү-шынарын илередир херек.

Бүгү делегей айтырыгларының талазы-биле лекцияларга болуп турар болуушкуннарга ханы марксисчи шинчилээшкиннерни кылып, Совет Эвилелиниң тайбынга ынакшылдыг даштыкы политиказын үргүлчү тайылбырлап, Европада улус демократчы чурттарның, Кыдат Улус Республиканың болгаш Демократтыг Герман Республиканың политикаларын болгаш чедиишкиннерин чырыдып, тайбыңнын демократиянын болгаш социализмнiң лагеринiн күчүлүг сырый катыжыышкынын база өзүүшкүнүн, тайбың талалакчыларының шимчээшкининiң чедиишкиннерин калбаа-биле нептередир ужурлуг.

Партияның комитеттери лекторжу каадырларның шилиишкинiн болгаш кижизидилгезин доктаамалыбиле экижидип, лекцияны бедик идей-теоретиктиг деннелге кылып шыдаар партия кежигүннерин лекторлар кылдыр ажыглаар хүлээлгелиглер.

Лекция пропагандазының деннелин бедидер чорук болза, лекторлар бөлүктериниң ажылын экижидериниң дугайында, лекторжу каадырларның идей-теориялыг өзүүшкүнүнүн дугайында хүн-бүрүде сатыш салырын партия комитеттериндеп негеп турар. Тускай семинарларны болгаш секцияларны эртирип, аңаа эң-не шынгыы темаларлыг лекцияларны чугаалажып көрүп, а ол ышкаш методиктиг айтырыгларны өөренип турган, лекторларның мергежилин бедидерингe таарымчалыг үүлдерни тургузары эргежок чугула.

Коммунистерниң болгаш совет интеллигентилериниң улам-на өзүп турар политиктиг болгаш культурлуг негелделери лекторларның билиин хүн-бүрү бедидерин, марксисчи-ленинчи эртемниң үүл-бүрү адырларының талазы-биле мергежип, боттарының билиг мергежилдерин соксаал чокка көдүрерин негеп турар. Дээди эртем чок лекторларның дээди эртемни заочно доозарынга, а дээди эртемниг лекторларның—кандидаттың минимумун дужаап, диссертацияны белеткээш, ону камгалаарынга партия комитеттери дузалаар хүлээлгелиглер.

Партия комитеттериниң лекторлары болза, идеология ажылының эң-не дайынчы чериниң бирээзинде турарлар. Партия чырыдыышкынының чедиишкинниг болур чоруу болгаш коммунистерниң, интеллигентилериниң база ажылчы чоннуң калбак массаларының марксисчи-ленинчи теорияны шингээдип алыры лекция пропагандазының деннелинден болгаш хемчээлинден улуг хамааржыр.

Марксизм-ленинизм идеяларын массага чедирери, оларның чаартыкчы улуг күжүн көргүзүп, коммунистиг ниитилелдиң турган тургузуушкунунга ажыглаары—хүндүлүг болгаш чаагай сорулга!

(«Правданың» мурнуку үүлү).

Малчыннар хуралы

Чоокта чаа Өвүр районнуң төвү Хандагайты суурга районнуң колхозтарының мурнакчы малчыннарының чөвүлел хуралы болуп эрткен. Ол хуралга 1951—1952 чылдың кыжына удур малдың белеткелиниң дугайында районнуң көдээ ажыл-агый килдизиниң эргелекчизи эш Шагжы илеткел кылган.

Эш Шагжы бодунуң илеткелинге башкы Сталинга чоруткан чагаада алган социалистиг хүлээлгелерин алдарлыы-биле күүседир дээш күш-ажыл фронтузунга идепкейлиг ажылдап келгениниң түннелинде бо 1951 көдээ ажыл-агый чылында эвээш эвес чедиишкиннерлиг болган деп чугаалаан.

1951 чылда колхозтарның тарылга шөлдерин 12 хуу калбартыр дээн болза, херек кырында 44 хуу калбарткан. Эң ылангыя «Торгалыг» болгаш «Совет Тыванын беш чыл ою» колхозтар бо чылын боттарының тарылга шөлдерин 45—45 хуу чедир калбарткан. Колхозтар чайгы үеде тарааларның ажаалгазын эки чорудуп, ийи удаа суггарылгаларны чорутканы-биле күзүн багай эвес дүжүттерни ажаап алган.

«Коммунизмче орук» колхоз (даргазы эш Базыр-оол, партия эге организациязының секретари эш Самбуу) дүжүт ажаап алыышкынын чогуур өйүнде чоруткан болгаш күрүнеге тараа дужаар планын 179 хуу күүсеткен. Ол ышкаш «Торгалыг» колхоз (даргазы эш Доржукай, партия эге организациязының секретари эш Комбуй-оол) дүжүттү кыска хуусаа иштинде чидириг чок ажаап алган болгаш күрүнеге тараа дужаар планын 139 хуу күүсеткен.

Мал ажылының талазы-биле колхозтар бо чылын эрткен чылга удур малдың баш санын 6 хуу өстүрер ужурлуг турган болза, херек кырында 12 хуу өстүрген. Оон иштинде «Торгалыг» колхоз 15 хуу өстүрген, ол колхозтуң чылгычылары эштер Чамзырай, Базыр-оол олар төрээн 89 белерден 89 кулуннарны бүрүн камгалап алган болгаш чылгы малдың баш санын 12 хуу өстүрер дээн болза, херек кырында 31 хуу чедир өстүрген.

Колхозтар мыйыстыг улуг малды 10 хуу өстүрер дээн болза, херек кырында 25 хуу өстүрген. Ынчаарга «Торгалыг» колхоз төрээн 46 пнектерден 47 бызааларны камгалап алган. «Коммунизмче орук» колхозтуң инекчизи эш Сундуй төрээн 27 инектериндан 27 бызааларны бүрүн камгалап алган.

Колхозтар эрткен чылга удур бо чылын шээр малдың баш санын 10 хуу өстүрер ужурлуг турган болза, херек кырында 12 хуу өстүрген, «Коммунизмче орук» колхозтуң хой кадарчызы коммунист эш Шаратай колхозтуң шээр малын ийи чылдың дургузунда чаңгыс-даа чидириг чок кадарып келген. Эш Шаратай бо чылын төрээн 175 хойдан 175 хураганны, төрээн 33 өшкүден 33 аныны бүрүн камгалап алган. Ол ышкаш эш Шаратай бодунуң кадарган хоюндан 1040 килограмм дүктү кыргып алыр планын база күүсеткен болгаш ол дүктү боду часкаан кыргааш дужаап берген. Оон аңгыда эш Шаратай малга чидиртир 5 тонна сигенни база боду кезип алган. Ол ышкаш «Совет Тыванын беш чыл ою» колхозтуң хой кадарчылары коммунистер эштер Шыырап, Самбыра олар колхозтуң шээр малын үш чылдың дургузунда чидириг чок менди кадарып келген.

Ындыг болза-даа, үстүнде чедиишкинниг үүлдер-биле чергелештир районнуң ниити мал ажылында четпестер эвээш эвес деп илеткелчи демдеглээн. Чүл дизе, 1950 чылдың январь үчүдүнде турганынга деннээрге бо чылын районнуң ниити малы өзер хамаан чок харын-даа 12 хуу кудулаан чорук болза, районнуң партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнары мал ажылын удуртур чорукту ам-даа холга чингинези- биле албайн турарының түннелинден болган.

Малдың эдержилге кампаниязын чөп организаставааны-биле бо чылын төрүзе чогуур бүгү кыс малдарның 40 хуузу кызыраан болгаш төрээн малдарның 20 хуузу ара салган. Бо талазы-биле районнуң көдээ ажыл-агый килдизи болгаш оон зооветеринар ажылдакчылары дыка четпес ажылдаан. Район малдың чаш төлүнүң үүгле 69 хуузун камгалап алган. Оон-биле чергелештир малды кайы хамаан чок садыглап чарыгдаар чоруктар база хөй болуп турар. Эң ылангыя Тус-Даг суму Совединиң даргазы Кончук, Солчур суму Совединиң даргазы Дензин олар мал ажылын харыысалга чок көрүп турганының түннелинде ол сумуларның малының ниити баш саны 20—30 хуу чедир кудулап баткан.

1951—1952 чылдың кыжына удур мал чеми сиген база четпес белеткетинген. Эң ылангыя Солчур суму Соведи бо чылын мал чеми сигенни үүгле 34 хуу, а ынчаарга Тус-Даг суму Соведи үүгле 30 хуу белеткеп алган. Ол ышкаш кыштаглаашкынга белеткел ажылдарын организас чок чоруткаы-биле «Торгалыг» колхоз малының кажааларының үүгле 87 хуузун септеп алган. Ынчаарга «Совет Тыванын беш чыл ою» колхоз малының бүгү кажааларының үүгле 50 хуузун септеп алган. Чалааты, Дус-Даг, Хандагайты суму Советтери амдыгаа чедир-ле кыштаглаашкын белеткелин дыка багай чорудуп турар чоруктар окта буруу дей чөвүлел хурал демдеглээн.

Районнуң колхозтарының мурнакчы малчыннарының чөвүлел хуралы бо кыштың соогунга чаңгыс-даа баш мал алыспас деп шитпирлээн болгаш мал ажылынче бүгү кичээнгейни салырынче районнуң бүгү ажылчы чоннарын кыйгырган доктаалды хүлээп алган.

М. ЧАМБАЛ-ООЛ.

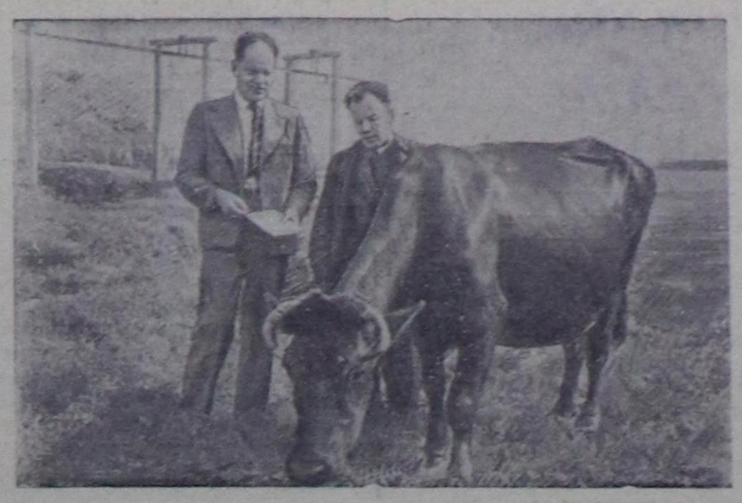

Совет эртемдээннер витаминнерни кылып алырының аргаларын шинчилеп тыпканнар. Кижилерге витаминнерни кылып берип турар тускай заводтарны тургускулаан. База мал чемнерин витаминчидериниң малдың продуктулуун бедидеринге саалдарын өөренип көөрүнүң талазы-биле үнелиг ажылдар кылдынган. Элээн хөй санныг эртем ажылдак чылары болгаш эң эки бүдүрүлгечилерге витаминнерни шинчилеп көөрүнүң болгаш оларны амыдыралга ажыглаарының талазы-биле чедиишкиннерлиг болганы дээш Сталинчы шаңналдарны тывыскылаан.

Чурукта: витаминниң Бүгү-эвилел эртем-шинчилел институдунуң директору Е. Волков (солагай талада) болгаш эртем ажылдакчызы А. Артемов олар мал чемнерин витаминчиткениниң түннелинде 6000 литр сүттү берген порода чок инекти көрүп турлар.

Чуруу **В. Подчуфароваными.**

СЭТА-ның пресслишези.

Илерээн четпестерни чайладыр

Бай-Тайга районнуң Шуй суму Совединиң чоокта чаа болган сессиязынга мал ажылының кышка удур белеткелиниң болгаш сумуда саңхөө байдалының дугайында айтырыгларны чугаалашкан.

Бо айтырыгларның талазы-биле улуг четпестер бар болганы сессияга илерээн. Суму Соведи малдың кышкы чеминиң быжыг суурун белеткээр ажылды багай удуртткан.

Сумуда «Мурнакчы» колхоз сиген кезилдезиниң бо чылгы планын үүгле 20 хуу күүсеткен болган. Мал кажааларының септелгези, өдек бөлүлдези багай болган. Малдарның бо кыжын кыштаар кажаалары ам-даа четче дезинфекциялатынмаан. Ол дугайында ында мал эмнелгезиниң пунктузунуң эргелекчизи Ламажап багай ажылдап турар.

Ол ышкаш суму Совединде санхөөнүң байдалы четпес. Көдээ ажылагый үндүрүүнүң болгаш бот-онаалга үндүрүүнүң чыылдазы кончуг багай чоруп турар.

Үстүнде четпестер-биле кады суму Совединиң депутаттары Караштаан, Бичин-уруг, Шагдыр олар хөй-ниитиниң ажылдарынга четпес киржип, Советтиң мурнунда тургустунган ажыл-агый талазы-биле сорулгаларны күүседиринче чурттакчы чоннарны багай мобилизастап турарын сессияга шүгүмчүлээн.

Үстүнде айтырыгларның дугайында сессия тодаргай шиитпирлерни үндүрген. Ол шиитпирлерни херек кырынга боттандырары суму Совединиң чугула сорулгазы болуп турар.

С. МАЙНЫ.

Комсомолчуның түннелдиг ажылы

Улуг-Хем районнуң «Кызыл тук» көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчузу комсомолчу Бады-Доржу эрткен чылын малды тудуп эдериштиреринiң тускай курзун эки өөренип доскан.

Ол 1950 чылдың ноябрьде «Искра» колхозтуң 107 баш хойларын, а Бодунуң колхозунуң 104 баш хойларын каракуль уксаалыг кошкарлар-биле тудуп эдериштирген. Оон ол баштайгы ажылы эки түннелдиг болган. Чүл дээрге, «Искра» колхоз ол хойларындан 123 хураганнарны, а «Кызыл тук» колхоз 137 хураганнарны алганнар, азы 49 хойлар ийистээн.

Ам бо чылын эш Бады-Доржу ол колхозтарның 699 баш хойларын тудуп эдериштиреринге киирген. Оон-биле чергелештир бо чугула ажылды кылып берип турар ол аныяк специалистиң ажылынга ол колхозтарның баштаар черлери четпес дузалажып турарын айтыр херек. Олар болза, бо ажылды эвээ-ла чаягаар хевирлиг көрүп эдержилгеде кирип турар үрелиг малдарга четчир хоолулуг чемнерни хандырбайн турарлар.

В. БЫШТАК-ООЛ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Каадырларның чөптүг негелдезин хандырар

Областың улус өөредилге килдизи 1951 чылдың августуң ийи дугаар чартыында Улуг-Хем районнуң улус өөредилге килдизиниң черинге инспекторлап ажылдаары-биле тускай эртемниг башкы каадыр Сергей Доржуевич Павловту томуйлап чоруткан.

Эш Павлов бодунуң онаашкан ажылын эки билир болгаш чаа ажылдап турар аныяк башкы каадырларга, школаларның өөредилге-кижизидилгелиг ажылынга чүткүлдүү-биле дузалажып шыдаар кижи дээрзинге кым-даа чигзинип шыдавас.

Ындыг болза-даа, ол тускай эртемниг каадыр маңаа келген хүнүнден эгелээш, бо хүнге чедир чурттаар бажың чок, улустар бажыңы кезип, хонаттап чоруп келген, а оон өөнүң ишти уруг-дарыы-биле кады бажың чогунуң ужурундан Чаа-Хөлде чурттап турар. Бо дугайында районнуң удуртур организацияларынга болгаш райОНО эргелекчизи Клюшинге ол хөй удаа айтырыгларны тургузуп келген, а олар бо хүнге чедир, «чаа-чаа»—деп сонгаарладып турар.

Эш Павловка райОНО эргелекчизи Клюшин август айда-ла «школаның завхозу Ковсиевтиң олурган бажыңын хостадып бээр мен» деп, аазаашкын кылгаш, бо хүнге чедир хостадып чадаан.

Тускай эртемниг каадыр Сергей Доржуевич Павловтуң чөптүг негелдезин чугулалап көөр чорук районнуң организацияларындан шынгыы негетинип турар.

В. ДОРЖУ.

Почта дажылгазы чорбастаан

Качык сумузу — Эрзин районнуң чурт-девискээр талазы-биле эң ырак сумузу. Сумунуң ажылчы чоннарынга делегейде болуп турар байдалдарны база бистиң чуртувустун политика, ажыл-агый талазы-биле чедиишкиннерин дүрген билип алыры дыка берге. Ынчангаш сумунуң ажылчы чоннары солуннарны, журналдарны чыл-чылда-ла хөйү-биле чагыдып ап, оорттан боттарының билиин бедидип ап келген.

1951 чылда база-ла дыка хөй солуннарны, журналдарны сумунуң ажылчы чоннары чагытканнар. Чагаан чагылгаларны район төвү Сарыг-Булундан суму төвүнге чедирери, суму төвүнден чагыкчыларга тарадыры кончуг багай организастатынган. Чылдың баштайгы чартыында почта дажылгазы үүгээр чоруп турган, а августан эгелээш чоруваастаан.

Оон тодаргай барымдаазы болза, августуң 1-ден сентябрьниң 9-ка чедир үнген солуннарны сентябрьния 11-де, сентябрьниң 28-тен эгелеп үнген солуннарны ноябрьниң 4-те алганы болур.

Почта харылзаазының ажылы Качык биле Сарыг-Булуң аразында шак мындыг шыдажыр арга чок багай болуп турда, районнуң харылзаа конторазының эргелекчизи эш Булатов база сумуда партия, комсомол организацияларының талазындан кандыг-даа хемчег албайн турары тергиин четпес.

Качык биле Сарыг-Булуң аразынга почта харылзаазының ажылын экижидип, чагыкчыларның чагаан солуннарын, журналдарын чогуур өйүнде чедирер дээш боттуг хемчегларни алырын ВКП(б) райкомундан, райкүүскомдан дилеп тур бис

А. ДОРЖУ.

Аңныыр ажылын чугулага көөр

Күрүненің өлүк белеткээр планын күүседир чорук ажыл-агыйның өске чугула кампанияларын күүседири-биле бир дөмей чугула ажыл деп чүве билдингир. Ындыг турбужа, Кызыл районнуң Таспы сумузунда Черби майгынының эргелекчизи-биле ында өлүк белеткел салбырының ажылдакчызы Ненизвестных олар аңныыр сезонунуң бо чугула үезинде ол ажылды кончуг харыысалга чогу-биле көрүп турарлар.

Ужурунда болза, ол ийи кижи өлүк белеткээринiң күрүне планын күүседир дугайында кымдан-даа артык сагыш салыр ужурлуг болгаш аңчылар-биле керээлерни чогуур өйүнде чарып, оларны боо-чемзек болгаш өске-даа үүлдер-биле саат чок хандырар дээш бүгү-ле хемчегларни ап ажылдаар ужурлуг.

Майгын эргелекчизи аңчыларның аттанып үнүп турар чугула үезинде садыының дүлгүүрүн кадайынга берип кааш бодунуң хууда херээн кылып чоруп каан, а ынчаарга демги бирээзи база-ла конторазын хаап кааш Кара-Хемче чоруй барган. Оон хараазы-биле аңчылар октябрь 28-тен ноябрь 3-ке чедир оларны манап, оък-чемзек болгаш өске-даа чугула үүлдер чок болган ужурунда аалдарынга анаа олуруп турган.

Аңныыр ажылын шак ынчаар харыысалга чок көрүп, күрүненің өлүк белеткээр планын чогуур өйүнде күүседир дээш ырак узак таңдыларже чоруур дээн аңчыларны боттарының кара туразы-биле саададып турар үстүнде ийи кижини хамаарышкан албан черлериндан чогуур хемчээн алыры чугула.

М. ЧЫДЫН.

Соңгукчуларның чагыгларын ёзугаар ажылын эде тургуспаан

1950 чылдың декабрьде болуп эрткен чер-чер Советтериниң соңгулдаларының үезинде Таңды районнуң соңгукчулары райкүүскомнуң болгаш көдээ (суму) Советтериниң ажылында четпестерни шүгүмчүлевишаан. ажыл-агый болгаш культура тургузуушкунунга Советтерниң удуртулгазын экижидип, оларның организасмассалыг ажылын бедик деңнелге тургузарын райкүүскомга, көдээ (суму) Советтеринге тус-тус даг-зып, соңгулда мурнуу чарыының хуралдарынга, депутатка кандидаттар-биле ужуражыышкын үезинде болгаш депутаттарны соңгуп тургаш боттарының чагын бергилээннер.

Таңды район Совединиң күүскому болгаш көдээ (суму) Советтери соңгукчуларның ол даалгаларын болгаш чагыгларын күүседир дугайында хемчегларни үүгле албайн турар эвес, харын ол даалгаларны, шүгүмчүлелдерни болгаш чагыгларны мынчага чедир чыып, мөөңневээн. Соңгукчуларның даалгаларын болгаш чагыгларын чыып ону херек кырынга боттандырар дугайында ажылчы чоннарның депутаттарының область Совединиң ийи дугаар сессиязының болгаш облкүүскомнуң бо чылдың май 25-те үндүрген шиитпирлерин күүсетпээн болгаш харын-даа райкүүскомнуң хуралынга көдээ (суму) Советтериниң сессияларынга оларны таныжып чугаалашпаан. Ынчангаш райкүүском болгаш көдээ (суму) Советтери боттарының ажылын соңгукчуларның даалгаларынга, чагыгларынга үндезилеп эде тургуспаан болгаш оларның организас-массалыг ажылы сандаргай байдалда туруп турар, олар боттарын дээскиндир совет активти ам-даа чогуур-биле тургузуп ап шыдаваннар. Оон түннелинде райкүүскомнуң болгаш көдээ (суму) Советтериниң удуртулгазы чаягаарлаашкын ёзуже шилчий берген.

Райкүүском бодунуң ажылын шыңгыы план ёзугаар тургуспаан, бо чылдың январьде күүском ажыл планы чок ажылдаан, а өске айларда ажыл планын эренгей кылып турган. Бо чылдың 8 айларының ажыл планын ёзугаар райкүүском 22 хуралдарга 121 аттырыгларны көрүп чугаалажыр тургаш, херек кырында 17 хуралдарны кылгаш, орта 188 айтырыгларны көрүп шиитпирлээн хиреде-ле планда көрдүнген айтырыглардан үүг-ле 42 айтырыгларны хуралга тургускан. Планда көрдүнген ажыл-агыйның болгаш культура тургузуушкунунуң чугула айтырыгларын баш бурунгаар тус-тус черлерге барып хыналдазын кылып белеткээш, чогуур өй-шаанда хуралдарга көрүп шиитпирлээриниң улуу, хөй нуруузунда белеткээри негетинмес хүн-бүрүнүң айтырыгларын шиитпирлеп турар. Ынчаарга көдээ (суму) Советтериниң хөй кезии ажыл планы чок ажылдап турар. Успенка көдээ Соведи январь, февраль айларда ажыл планынга 8 айтырыгларны киргеш, оон иштинден чаңгыс-даа үүлдү күүсетпээн.

Районнуң 7 көдээ (суму) Советтеринден чаңгыс-даа Совет конституцияда дүрүмчүткен хуусаа ёзугаар сессиялар чыылдырбаан, а Бай-Хаак, Көк-Булуң болгаш Кочетов көдээ (суму) Советтери үш кварталдарның дургузунда сессияларны 9 катап чорудар тургаш, үүгле 4—4 сессияларны чыылдырган. Чогуур өй-шаанда сессия чыылдырбас чорук амыдыралдың чугула айтырыгларын көдээ (суму) Советтери шиитпирлевес чоруккa чедирген. Бо чылдың 9 айларның дургузунда болган көдээ (суму) Советтериниң сессияларынга колхозтарны организас,ажыл-агый талазы-биле быжыглаарының, колхозчуларның күш-ажылының сагылга-чурумунуң болгаш культур-чырыышкынның база, оон-даа өске чугула айтырыгларны чугаалажып шиитпирлевээннер.

Райкүүском болгаш көдээ (суму) Советтери боттарының болгаш үстүнде турар партия, совет органнарның шиитпирлериниң күүселдези дээш демиселди, а ол ышкаш күүселденің хыналдазын чорутпайн турар. Бо чылдың 9 айларының дургузунда райкүүском 234 шиитпирлерни хүлээп алган, оон иштинде 90 ажыг шиитпирлериниң күүселдезиниң хыналдазын ыяавыла кылыр ужурлуг турда, үүгле 7 шиитпирниң кажаар күүсетинип турарының дугайында райкүүскомнуң хуралынга көрген, ынчаарга бо чылын район Совединиң 4 сессияларынга 7 чугула шиитпирлерни хүлээп алган хиреде, оон 5-жин көдээ (суму) Советтеринге чорутпаан ийикпе, райкүүскомнуң секретари эш Полунина ол шиитпирлерни чара парлаваан болгаш 3 сессияларның протоколун мынчага чедип кылбаан. Ол ышкаш Кочетов көдээ Соведи 4 сессияларга 12 айтырыгларны чугаалашкаш чаңгыс-даа шиитпир үндүрбээн. Райкүүском бодунуң шиитпирлерин көдээ (суму) Советтеринче, колхозтарже болгаш албан организацияларже 15—20 хонук озалдадып чорудуп турар. Күүселденің большевикчи хыналдазы чок болуп турары-биле райкүүскомнуң дыка хөй шиитпирлери мырыңай күүсетинмейн артып калып турар.

Райкүүском болгаш көдээ (суму) Советтери депутаттарның болгаш доктаамал комиссияларның ажылынга дуза көргүспейн, оларның ажылының талазы-биле семинарлар, чөвүлел хуралдар кылбайн турар, оон уламындан Советтерниң ажылынга оларның идепкейлиг киржилгези чок болуп турар. Соңгулда эрткен үеден соңгаар район Совединиң депутаттарындан үүгле 5 кижи боттарының соңгукчулары-биле ужуражыышкынны кылган, а Бай-Хаак болгаш Межегей көдээ (суму) Советтериниң чамдык депутаттарындан аңгыда өске көдээ (суму) Советтериниң депутаттарындан чаңгыс-даа депутат соңгукчуларның мурнунга отчёт кылбаан.

Райкүүскомнуң талазындан көдээ (суму) Советтерин удуртур ажыл чет пес тургустунган. Бо чылдың 9 айларның дургузунда райкүүскомнуң хуралынга Межегей, Бай-Хаак болгаш Успенка көдээ (суму) Советтериниң ажылының дугайында илеткелдерин дыннаан хиреде-ле, ол шиитпирлерни ол көдээ (суму) Советтериниң хуралдарынга болгаш сессияларынга таныжып чугаалашпаанының ужурунда болгаш ол шиитпирлериниң күүселдезин хынаваанындан оларның ажылы экиживээн.

Райкүүском көдээ (суму) Советтериниң даргаларынга практиктиг дузаламчыны четпес көргүзүп турар. Бо чылдың эгезинден бээр көдээ (суму) Советтериниң даргаларының чаңгыс удаа 3 хонук хуусаалыг семинарын болгаш чаңгыс удаа чөвүлел хуралын кылган.

Көдээ (суму) Советтерин райкүүскомнуң талазындан удуртуп турарының аргазы хөй санныг шиитпирлер хүлээп алыры болгаш үе-үениң кампаниялар үезинде сургакчылар үндүрери-биле кызыгаарлатынган. Райкүүскомнуң даргазы эш Иванов, оон оралакчызы турган эш Тамбар болгаш өскелер-даа көдээ (суму) Советтеринге чорааш оларның ажылынга практиктиг дузаламчыларны мырыңай көргүспейн турган.

Колхозтарны удуртурун көдээ (суму) Советтеринден райкүүском негевейн, харын шуут холгаарлап турар, оон уламы-биле көдээ (суму) Советтериниң ролю болгаш харыысалгазы кудулап турар. Колхозтарның амыдыралынга болгаш ажылчорудулгазынга хамаарышкан айтырыглар бүгүдезин үүгле колхозтар даргаларындан шуут негеп, оларга айтыышкын берип турар, район организацияларының көдээ үндүрген төлээлериниң колдуу-ла көдээ (суму) Советтериниң конторазынга безин кирбейн, олардан колхозтарга хамаарышкан айтырыгларны негевейн турар. Оон түннелинде бо чылдың эгезинден бээр районнуң чаңгыс-даа көдээ (суму) Соведи боттарының хуралынга, сессияларынга колхозтарның ниити ажылының отчёдун дыннаваан. Чамдык көдээ (суму) Советтериниң даргалары колхозтарның ажылында херек кырында байдалды билбес.

Көдээ (суму) Советтериниң социалистиг чарыжын райкүүском удуртпайн турар. Бо чылдың май 25-те облкүүскомнуң хуралынга көдээ (суму) Советтериниң социалистиг чарыжын удуртуп турарының дугайында Таңды райкүүскомнуң даргазы эш Ивановтуң илеткелин дыннааш, шиитпирге ол талазы-биле улуг четпестерни айыткан турбужа безин чаадарда райкүүскомнуң хуралынга ук шиитпирни чугаалажып шиитпирлевээн, бо чылдың үш кварталдарының дургузунда чаңгыс-даа көдээ Совет чарыштың түннелин үндүрбээн, райкүүскомга көдээ (суму) Советтериниң хуралдарынга, сессияларынга соччарыштын айтырыгларын мырыңай тургуспайн турар. Көдээ (суму) Советтеринде болгаш колхозтарда хүндүлел самбыраларын организаставаан. Мурнакчыларның үлегердуржулгаларын нептеретпейн турар.

Райкүүском бодунуң килдистерин четпес удуртуп турар. Райкүүском бодунуң үндүрген шиитпирлерин күүседирин организастаарынче килдистерден негелде кылбайн, оларның ажылын холгаарлап турар. Килдистер эргелекчилери боттарының ажылдакчылары-биле сагылга-чурум дугайында бүдүрүлге хуралдары кылбайн турар. Оон уламындан килдистер болгаш организацияларның чамдык ажылдакчыларында ажылдан озалдаар, арагага хандыыр чоруктар, саң килдизиниң эргелекчизи Цикинге, райХНЭ-ниң кол бухгалтери Иконниковка болгаш оон-даа өскелерге тургулаан.

Чер-чер Советтериниң организасмассалыг ажылының сандаргай байдалда турарының болгаш райкүүскомнуң талазындан ажыл-агый, культура тургузуушкунунуң удуртулгазын большевикчи ёзу-биле оперативтиг тургуспаанының түннелинде күүсетинмээн. Бо чылдың дургузунда малдың баш санында элээн хөй чидириглер бар болган. Чамдык колхозтарда малды базаарлар, кайы хамаан чок өлүүрүп чаар чоруктар бар.

Бо чылын районда мал чеми белеткээриниң планы үстүп турар, сиген белеткелиниң планын район ниитизи-биле 64,4 хуу, а «Тиилелге» колхоз 32 хуу, Калинин аттыг колхоз 38,5 хуу күүсеткен. Силос салыышкынының планы ыракта-ла чедир күүсетинмээн, саваң бөлүп сараттаарынче колхозтар барык-ла кирбейн турар. Районда колхозтарның чурттарының болгаш өске-даа тудугларның планы үстүп турар. Планда көрдүнген 105 чурттарының бажыңнарындан үүгле 3 бажынны тутқан, 34 бажыңнарны шала туткан, мал ажылының 43 тудугларындан үүгле 7-ни туткан, бүдүрүлгениң 10 тудугларындан үүгле 2-ни, культур амыдыралдың 5 тудугларындан үүгле 2-ни туткан.

Районда бот-онаалганың, көдээ ажыл-агый үндүрүүнүң, күрүне чээшкининиң акша-хөрөнгө чыылдаларының планы долдур күүсетинмээн. Районнуң школаларының кышка белеткели четпес. Школаларның одаар ыяш белеткелериниң болгаш сөөртүлгезиниң планы ыракта-ла чедир күүсетинмээн, а Кочетов болгаш өске-даа чамдык школаларның чанында одаар ыяш чок.

Ол ышкаш районда культур-чырыышкын албан черлериниң, калык камгалалының болгаш садыгның ажылдарында четпестер хөй.

Үстүнде айыткан четпестерни узугаарынче райкүүском соңгаарладып болбас хемчеглерни ап, районда Советтерниң ажылын соңгукчуларның чагыгларынга, шүгүмчүлелдиг саналдарынга болгаш даалгаларынга үндезилээш эде тургузары чугула.

С. КРАСНЫЙ.

Тайбың, демократия болгаш социализм дээш демиселде

(„Быжыг тайбың дээш, улус демократиязы дээш!“ деп солуннуң арыннарындан)

«Быжыг тайбың дээш, улус демократиязы дээш!» деп солуннуң эвлечеглиг дугаары Бухарестиге үнген.

Улустуң политиктиг консультативтиг Чөвүлелиниң Бүгү-кыдат комитединиң үш дугаар сессиязын ажыдарда **Мао Цзе-дуннуң** чугаазын номерде парлаан.

«Коммунизмниң улуг тудуглары—ССРЭ-ниң тайбың политиказының тодаргай херечилели» деп мурнуку чүүлде тайбыңга ынакшылдыг бүгү улустар коммунизмниң идеяларының чардынмас амыдыралчы күштериниң сорук киирикчи херечилелин, дайынның болгаш өлүмнүң күштеринден тайбыңның болгаш амыдыралдың күштериниң өзүп турар артык күштүүн совет социалистиг күрүениң улуг чедиишкиннеринден көрүп турар деп демдеглеп турар.

Солунда бижитинген «Тайбың талалакчыларының улустар аразында фронтузун калбартыр болгаш быжыглаар» деп ниити эгениң адаанда Соңгу Европа чурттарының тайбың талалакчыларының конгрезиниң белеткелиниң дугайын болгаш Англияда, Италияда, Австралияда, база Сирияда тайбың дээш өзүп турар шимчээшкин дугайында дыннадыгны парлаан.

«Египетке удур англи империалистерниң агрессчи ажыл-чорудулгазы» деп редакцияның чүүлүнде октябрь 17-де Суэц каналдың зоназының чугула төптерин эжелеп алган англи шериглерниң боттарының агрессчи ажыл-чорудулгаларын үргүлчүлеп турарын чугаалап турар. Чаа-чаа англи шериг кезектери Египеттің черинче кээп турар. Англи дайынзырактар үптеп дээрбедээр болгаш күштеп күчүлээр чорукту болдуруп, хырган ашактарны, херээженнерни болгаш бичии ургларны өлүрүп турар. Египет чоннуң бүгү кезектери англи эжелелге удур демиселче көдүрлүп үнген. Он-он муң ажылчыннар англичаннарга ажылдап бээрин соксатканнар. Чон болза, эжелекчилерни бойкоттап, база оларның тамчыктыг чоруун бүрүн узуткаарын чеңдип ап турарлар.

Англи империализмге удур египет улустуң демисели болза, Чөөн-чүк чурттарында өзүп турар национал-хосталгалыг шимчээшкиннің чаа херечизи болур деп солун айтып турар. Ол демисел болза, тайбыңга ынакшылдыг бүгү улустарның тайбын болгаш депшилге дээш, чаа дайынны болдурбас дээш демисели-биле катыжып турар.

Францияның коммунистиг партиязының Төп Комитединиң кежигүнү **Флоримон Бонт** «Кантональдиг соңгулдаларга Францияның компартиязының улуг чедиишкиннери» деп чүүлдү бижээн. Францияның коммунистиг партиязынга удурланган америк, пропаганда, төвүнден үнүп турар базыышкын болгаш кыжаныышкын, хоп-хочу болгаш дорамчылал турза-даа, француз улус октябрь 7 болгаш 14-те болган кантональдиг соңгулдаларга Морис Торезтиң партиязын бир дугаар черге база катап депшидип үндүрген.

Францияның компартиязының соңгулдаларга тиилелгезин характерлеп турар саннарны чүүлде киирген.

Октябрь 7-де соңгулдаларның бир дугаар ээлчээнге 1.660 кантоннарга бадылаашкыннар чорудуп турда, Францияның коммунистиг партиязының чедиишкиннерин улам-на чечени-биле бадыткаан. Партия бодунуң кандидаттарын кантоннарга камгалап тургаш, компартия 1.062. 360 бадылаашкыннарны алган. Ол болза, социалистиг партияның алган бадылаашкыннарынга бодааргa 360 бадылаашкыннар хөй, база РПФ деп партияның алган бадылаашкыннарынга барык-ла 450 муң бадылаашкыннар хөй болуп турар. Компартияның алган бадылаашкыннарының ниити хуузу 23,8 хуу (бир дугаар ээлчегде) турганындан 27,5 хуу чедир өскен. Партия болза, 115 муң ажыг чаа бадылаашкыннарны алган.

Ынчангаш компартия өске арткан бүгү партияларны ыракта ашкан.

«Бо соңгулдалар болза, чаңгыс эп дээш, бүгү улустуң шимчээшкинин ханызы-биле хаара тудуп турар Францияның компартиязының күчүшыдалын көргүзүп турар» деп эш Бонт түннел чүүлүн доозуп турар.

Болгарияның Коммунистиг партиязының Төп Комитединиң кежигүнү **Енчо Стайков** «Улус-Демократтыг Болгарияның парлалгазының арыннарында шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел» деп чүүлүнде партия каадырларын кижизидериниң марксисчи-ленинчи методтарының бирээзи болуп турар шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел партия болгаш күрүне ажылында четпестерни узуткаарынга, бот-оожургалды болгаш менээргенир чорукту, сагыш амыр, харыысалга чок чорукту практикадан чайладырынга дузалап революстуг серемчилелди бедидеринге, дайзын идегеттерни үндезининден илередиринге болгаш чылча шаварынга дузалап турар деп чугаалап турар.

«Болгар парлалга шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди большевикчи ёзу-биле ажыглаарын совет парлалгадан өөренип турар. Парлалганың мурнунга бистиң коммунистиг партиявыстың болгаш чазаавыстың тургускан улуг сорулгаларын чедиишкинниг күүседип турарының магадылалы ында» деп эш Стайков бижип турар.

Чехословакияның компартиязының ТК-зының пропаганда болгаш агитация килдизинин эргелкчиези **Честмир Ирисаржтың** партия чырыдыышкынынга холбаштырган «Чехословакиянын компартиязында каадырларның марксисчи-ленинчи кижизидилгези» деп чүүлүн солунда парлап үндүрген.

Партия өөредилгезиниң кол уткашынары болза, Бүгү-эвилелдің Коммунистиг (большевиктер) партиязының алдарлыг, төөгүзү, ол ышкаш Чехословакияның коммунистиг партиязының төөгүзү болуп турар деп автор бижип турар. Өөредилгенин күжү чуртта социализм тургузуушкунунуң айтырыглары-биле сырый холбашкан.

«Шүгүмчүлел болгаш библиография» деп бөлүкте Г. Георгиу-Дежтиң «Чүүлдер болгаш чугаалар» деп номунга Румынияның ажылчын партиязының Төп Комитединиң кежигүнү **Леонтий Рэуттуң** «Румынияга социализм тургузары болгаш тайбын дээш демиселде» деп эге-биле бижээн рецензиязын парлаан.

Рецензилеп турар чыынды номда киирген эш Георгиу-Дежтиң элээн хөй ажылдары Румынияга социализм тургузарының экономнуг суурун тургузарының айтырыгларынга алдар болдунган. Эш Георгиу-Дежтиң дыка хөй ажылдары партия тургузуушкунунуң болгаш ооң организас-политик талазы-биле быжыглаашкынының айтырыгларынга чырытынган.

Эш Георгиу-Дежтиң «Чүүлдер болгаш чугаалар» деп номунуң көстүп келгени болза, Румынияның ажылчын партиязының ажылдарында улуг болуушкун болуп турар деп эш Рэут бижип турар.

Ол ышкаш «Бразиль улус тайбын болгаш национал хамаарышпас чорук дээш демиселди күштелдирип турар» деп Рио-Де-Жанейродан чагааны, «француз Макартурнуң» турнези деп генерал де Латтр де Тассиниң чоокта чаа делегейни эргип аян-чорук» кылганының дугайында) **Ян Маректиң** «Политиктиг чүүлдерин» болгаш өске-даа материалдарны ол солунда парлаан.

Улус демократиязының чурттарында

Кыдат тараачыннарның хостуг күш-ажылы

ПЕКИН. Чер реформазының түннелинде феодализмниң кинчизиндеи хосталган кыдат тараачыннар тараа шөлдеринде улуг сорук кириишкиниг ажылдап турарлар. Дүжүттү бедидери дээш, көдээ ажыл-агый продукциязын көвүдедири дээш патриотчу шимчээшкин тараачыннарның ортузунда улам калбарып турар. Ол шимчээшкиннің үезинде чаа Кыдаттың көдээ ажыл-агыйының хөй хөй мурнакчылары дыка улуг чедиишкиннерни чеңдип алганнар.

«Хэбэйжибао» солуниуң бижип турары-биле алырга, көдээ ажыл-агый мурнакчыларының провинция конференциязынга Хэбэй провинцияның Нинхо уездизинден келген төлээ Лю Чан-вань бо чылын 1 му (бир му 1/16 гага дең) чер бүрүзүнден 1600 цзин (бир цзин 0,6 килограммга дең) ажыг ристи алган, а ооң баштап турары дузалажылга бөлүүнүң кежигүннери му бүрүзүнден 1520—1520 цзинь ристи алганнар. Ынчангаш олар рис дүжүдүнүң Бүгү-кыдаттың чаа рекордун чеңдип алганнар.

«Дунбейжибао» солуниуң дыннадыын ёзугаар алырга, Лаодунь провинцияның Синь-цзинь уездизинде көдээ ажыл-агыйның мурнакчызы Чжоу Юй-фага баштаткан тараачыннарның дузалажылга бөлүү бо чылын көдээ ажыл-агый продукциязын энир чылга бодаарга 373 хуу хөйүү алган.

Ол бөлүкте киржип турар тараачыннар, шаанда ядыылар чораан болза, ам ортумактар апаргылаан.

Хэбэй провинцияның Уань уездинде Сяоецацзунь суурда көдээ ажыл-агыйның мурнакчызы тараачын Жэнь Цзин-мэй, чер ажылдап сайзырадырының мурнакчы агротехниктиг методтарын ажыглап тургаш, эрткен чылдарныындан ийи катап ажып турар дүжүттү өстүрүп алган. Жень Цзин-мэй бодунуң дуржулгазын суур чурттугларынга дамчыдып берип турар. Бир катап Баодин хоорайга «Мичурин» деп совет фильм көргеш, шаанда ажылгарайн турган даглар ийлеринге чимистиг садтар олуртуп тарыырынче бодунуң суурунуң тараачыннарын организастаан. Энир чылын ол суурнуң тараачыннары чимистиг 5 муң хире ыяштарны олуртуп тарыгылаан. Бо чылдың чазынында тараачыннар база 7 садтарны өстүрүп сайзыраткан болгаш чимистиг ыяштар өстүрер черлерни тургускулааннар, а күзүн грек тооруктун 3 муң ажыг ыяштарын олурткулааннар. Ам Жень Цзинь-мэй чурт малының уксаазын экижидериниң талазы-биле ажылдап турар.

Гирин, Хэйилунцзян, Ляоси провинцияларның тараачыннары бо чылдың бирги чартыында 18 миллион янзы-бүрү ыяштарны тарып олуртулап, ооң-биле хову камгалалының ыяш одуругларын тургузуп турарлар деп «Дунбэйжибао» солун бижип турар.

(СЭТА).

Болгар профэвилелдериниң культур-чырыдыышкын ажыл-чорудулгазы

СОФИЯ. Болгар профэвилелдери ажылчы чоннарның ортузунга культур-чырыдыышкынныг улуг ажылдарны чорудун турар. Совет профэвилелдериниң дуржулгазын болгаш чедиишкиннерин ажыглавышаан, олар культура, албан черлериниң калбак четкизин тургузуп, ажылчыннарның болгаш албан хаакчыттарның билиин бедидериниң курстарын болгаш школаларын организастап, техниктиг билиглер нептередириниң талазы-биле бөлүгүмнерни тургузуп турар.

Амгы үеде профэвилелдери 3800 библиотекаларлыг болуп турар.

Үлетпүр бүдүрүлгелериниң профэвилел организациялары чүгле бо чылдың ийиги кварталының дургузунда күш-ажылдың социалистиг чаа методтарының болгаш күш-ажылдың бүдүрүкчүлүүн бедидериниң болгаш продукцияның шыгарының талазыбыле совет стахановчуларның чедиишкиннериниң дугайында 13 500 дыре беседаларны болгаш лекциялар чоруткан.

Болгарияның профэвилелдери улуг кичээнгейни бот-тывынгыр уран-чүүлдүң хөгжүлдезинче салып турар. 40 муң ажыг ажылчыннар болгаш албан хаакчыттар киржип турар ийи муң бот-тывынгыр уранчүүлдер коллективи чуртта ажылдап турар.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Улустуң армиязының Кол командылалының дыннадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының ноябрь 15-те медээлээни болза, бүгү фронтуларга Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле америк-англи эжелекчилерниң болгаш лисынманчыларның шериглерине удур камгалалдың тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп турар.

Барыын фронтуга Чанданьнин соңгу-чөөн талазынга районга Улустуң армиязының кезектери дайзынның атакаларын чедиишкиниг ойтур шаап турар.

Ол ышкаш Кымхва районга дайзының атакалары ойтур шаптырган.

Өске фронтуларга Улустуң армиязының катыжыышкыннары тус-тус черлеринге ужур-дузалыг тулчуушкуннарны чорудуп турар.

Ноябрьнин 16-да Нампхо, Вонсан, Суньань районнарда болгаш Пхеньяннның кыдыгларында тайбың чурттакчыларны араатанзыы-биле бомбалаарын болгаш пулемёт-биле боолаарын үргүлчүлеп турган дайзынның үш самолёдун Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш дайзынның самолёттарын кедеп адар адыгжы-анчыларның отрядтары аңдара аткан.

• • •

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының ноябрь 16-да медээлээни болза, бүгү фронтуларга Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле америк-англи эжелекчилерге болгаш лисынманчы шериглерге удур камгалалдың тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп турар.

Барыын фронтуга Чанданьнин соңгу-чөөн талазынга районга Улустуң армиязының кезектери дайзының атакаларын чедиишкиниг ойтур шаап турар.

Ол ышкаш Кымхва районга дайзының атакалары ойтур шаптырган.

Өске фронтуларга Улустуң армиязының катыжыышкыннары тус-тус черлеринге ужур-дузалыг тулчуушкуннарны чорудуп турар.

Ноябрьнин 16-да Нампхо, Вонсан, Суньань районнарда болгаш Пхеньяннның кыдыгларында тайбың чурттакчыларны араатанзыы-биле бомбалаарын болгаш пулемёт-биле боолаарын үргүлчүлеп турган дайзынның үш самолёдун Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш дайзынның самолёттарын кедеп адар адыгжы-анчыларның отрядтары аңдара аткан.

(СЭТА).

Кореяда тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннар

ПЕКИН. (СЭТА). Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң медээлеп турары болза, Кореяда тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннарның үезинде тургустунган кудуку комитеттің ноябрь 14-те болган хуралынга бистиң төлээлеривис удур таланың шериг кызыгаарлаашкын шугумун болгаш боо-чепсээ дүжүртүнген зонаны тургузарындан ойталаары-биле хүн айтырыын үрээр дээн оралдажыышкынын база катап хүлээп албаан.

Удур тала аткылажыышкынны соксаткан турар ужурлуг шугумну тодаргайлап айтыксап турар бе, азы оон ойталап турар бе,—деп айтырыгны ол таланың мурнунга бистиң төлээлеривис дорту-биле тургускан. Моон мурнунда үндүрүп турган саналдарынга удур тала үргүлчү-ле шериг-кызыгаарлаашкын шугумун болгаш боо-чепсээ дүжүртүгген зонаны дораан-на тодаргайы-биле тургузар дээш санал үндүрүп турган болгай. Ынчаарга бистиң талавыс ам туруп турар хамаарылга шугумунга аткылажыышкыннарны соксадыр дугайында чөп шын саналды үндүрерге удур тала чүге ам хүн айтырыының чурумун чөрчүп, шериг кызыгаарлаашкын шугумун доп-дораан тодаргайы-биле тургузарындан ойталап турарыл?

Бистиң таланың чөп шын айтырыынга харыы сөс тып таарыштырары удур талага кончуг берге болган, ынчалза-даа ол тала болза, бистин ноябрь 10-да кылган саналывысты шериг кызыгаарлаашкынынын өскерилбес шугумун дүрген тургузарын болгаш «аткылажыышкынны херек кырында соксадырын» негеп турар деп бодунуң туразы-биле бадыткаарын үргүлчүлээннер.

Бистиң таланың айытканы болза, бистиң тала кажан-даа аткылажыышкынны херек кырында соксадырын негеп турар саналды үндүрбээнин, харын тайбыңчыдылга дугайында долу дугуржулга чеңдип алдынганының соонда ам тургустунган турар ужурлуг шериг кызыгаарлаашкын шугумунуң өскерлиишкинин ёзугаар кылдынган турар ужурлуун ноябрь 10-да бистиң саналывыста тодаргай доктаатынган. Ынчангаш бистиң саналывыска удурланыр хире кандыг-даа чылдак удур талада чок. Бир эвес ооң чарлап үндүрүп шыдавазы чажыт чылдагааны чок болза, ол тала бистиң саналывысты хүлээп албас ужуру чок, ооң-биле кады шынны өскертип, кудуку комитеттің чугаалажыышкыннарының кандыг бир түннел чеңдип алырынга шаптыктаашкын болгаш будулдуруушкун кылырын үргүлчүлеп шыдавас.

(СЭТА).

Египетте англичаннарның дүржок аажылаашкыны

КАИР. «Аль-Мысри» солуниуң ноябрь 15-те дыннатканын ёзугаар алырга, Тель Эль-Кербирде англи лагерьлерде тургускулаан артиллерия кезектери Кореин деп египет суурну боолап турганнар. Артиллер адыышкыннары болза, госпитальче болгаш чурттарга бажыннарынче углуг болган деп Аль-Мысри солуниуң корреспондентизи дыннаткан. Ол госпиталь болгаш чурттарга бажыннары дыка улуг үрелиишкинге таварышкылаан. Чурттакчылар суурну каапкаш барганнар.

Суэцтен медээлер ёзугаар алырга, суг шыгжаар черден англи лагерьлерже суг дамчыдып турган хоорзалар чаза тевистинген деп турар. Частыышкын болган черни англи солдаттар бүзээлепкен болгаш аткылажыышкын чоруткан, ооң түннелинде бир египет кижи өлүрткен болгаш база ийи кижи улуу-биле балыглаткан.

«Аль-Ахрам» солуниуң корреспондентизиниң дыннатканын ёзугзар алырга, Порт-Саидке англи солдаттар-биле египтяннар аразында аткылажыышкын болган. Бир херээжен улуу-биле балыглаткан.

(СЭТА).

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының Кол Чөвүлелиниң бешки сессиязының ажытынганы

БЕРЛИН. Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының Кол Чөвүлелиниң бешки сессиязы октябрь 15-те Берлинде ажытынган. Сессияның ажылында 64 янзы-бүрү чурттарның профэвилелдериниң 80 миллион чыгыы кежигүннерин төлээлеп турар 300 ажыг төлээлер киржип турар.

Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының бешки сессиязын ажытпышаан, Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының даргазы Джузеппо ди Витторио күүсекчи бюронуң мурнундан Кол Чөвүлелдің кежигүннеринге болгаш аалчыларга, ол ышкаш хостуг немец профэвилелдериниң катыжыышкынынга болгаш бүгү Германияның ажылчы чоннарынга изиг байыр чедирген. Немец ажылчын аңгының амыдырал байдалын экижидери дээш, чаңгыс-аай, демократтыг болгаш тайбыңга ынакшылдыг Германияны тургузар дээш демиселге профэвилелдериниң чаңгыс эвин дүрген чеңдип алырын Джузеппо күзээн.

Кол Чөвүлелиниң бешки сессиязы канчаар-даа аажок улуг ужур-дузалыг деп ди Витторио уламчылап чугаалаан. Сессия болза, федерацияның бо үеде болур ужурлуг турган үшкү конгрезин солуп турар.

Конгресс сөөлгү үеде үнген берге байдалдарның ужурунда сонгаарлаттынган. Бо сессияның илередип турары болза, профэвилелдериниң шимчээшкининге удур чарылдыкчыларның бүгү кем-буруулуг үүлгедиглери турза-даа, сессияның ажылында кажангызындан артык хөй чурттарның төлээлери киржип турар. Сессияның ажылынга Японияның, Египеттиң, Египет Суданының болгаш Британ Гвианының төлээлекчилери хөйү-биле киржип турар. Сессияда 12 латин америк чурттарының төлээлери база чеңдип келген Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязы ам бо үеде бодунуң хүрээлениинде 80 чыгыы миллион кежигүннерни катыштырып турар.

Совет Эвилелинге болгаш улус демократия чурттарынга удур америк империалистериниң белеткеп турар чаа дайынының айыылының күштелиишкининиң ужурундан сессияның ажылы эрге чок чугула болуп турар. АКШ-тың империалистери капиталистиг бүгү чурттарның шупту чыгыызын эңдере боо-чепсек бүдүрүп үндүрүүшкүнүнче хаара тудуп киирген. Ол чурттарда шериг бюджеди үргүлчү өзүп турар, а ооң түннелинде ажылчын аңгының амыдырал байдалы баксырап, чурттакчыларның ортумак кезээ ядарап турар. Бүгү профэвилелдериниң мурнунда турар кол сорулга болза, амыдырал болгаш күш-ажылдың байдалын экижидери дээш, шериг чарыгдалдарын кызырары дээш, хосталга болгаш бүгү делегейге тайбың дээш демиселче бүгү ажылчы чоннарны катыштырары, болур.

Америк империалистериниң КНОнуң принцивин үрээнин болгаш ол организацияда хөй кезии оларның дыннангыр шериг блогун тургусканын айыткаш, ди Витторионуң төнчүзүнде демдеглээни болза, Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязы болза, тайбыңны камгалаар болгаш хандырар дээш демиселче бүгү чурттарның ажылчы чоннарының чаңгыс эвин быжыглаарынче чүткүлдүг болуп турар — дээн.

Ооң соонда хостуг немец профэвилелдериниң катыжыышкынының даргазы Герберт Варнк сессияның төлээлеринге байыр чедирген.

Германияның Демократтыг Республиказының күш-ажыл министри Роман Хвалек болгаш Германияның Демократтыг Республиказының база Барыын Германияның ажылчы чоннарының төлээлекчилери Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының Кол Чөвүлелиниң сессиязынга база байыр чедирип чүве чугаалааннар.

Хүндүскү хуралга Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының ажыл чорудулгазының дугайында илеткелди Профэвилелдериниң Бүгү-делегей Федерациязының чингине секретари Луи Сайян кылган.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор О. А ТОЛГАР-ООЛ.

1952 чылда областың „Шын“ солуннуң

чагылгазын хүлээп алыры өгелээн.

ЧАГЫЛГАНЫҢ ӨРТЭЭ:

Чылда 60 рубль, чартык чылда 30 рубль,
үш айда 15 рубль.
Неделяда 5 үнер.

Чагылганы Тыва областың бүгү харылзаа конторалары, салбырлары болгаш агентилери хүлээп ап турар.

Ол ышкаш областың

„ТУВИНСКАЯ ПРАВДА“,
„МОЛОДЕЖЬ ТУВЫ—ТЫВАНЫҢ АНЫЯКТАРЫ“,
„СЫЛДЫСЧЫГАШ“

солуннарының чагылгаларын хүлээп ап турар.

СОЮЗПЕЧАТЬ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редакторнуң эралаачызының, партия амыдыралының, культура, литература болгаш уран-чүүл килдистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарьның, пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чаага киргистериниң—3—68; иштики информация, бухгалтерияның—3—65.

Б01871. Облкүүскомнуң типографиязы